

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2024

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:26

Liikuntatoimi tilastojen valossa

Perustilastot vuodelta 2024

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
CC BY-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-415-191-7
ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto
Kannen kuva: Heikki Mitikka

Helsinki 2025

Liikuntatoimi tilastojen valossa Perustilastot vuodelta 2024

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2025:26

Teema

Liikunta

Julkaisija Opetus- ja kulttuuriministeriö

Yhteisötekijä Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kieli suomi

Sivumäärä

107

Tiivistelmä

Liikuntatoimi tilastojen valossa -julkaisuun kootaan opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualueen toimialaan kuuluvia perustilastoja. Tähän julkaisuun on koottu tiedot vuodelta 2024.

Julkaisussa ilmenee talousarviossa olevien liikuntatoimen määrärahojen kohdennus ja käyttö. Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa valtion tukea kuntien liikuntatoimintaan, liikuntapaikkarakentamiseen, valtakunnallisten ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten toimintaan, liikuntaa edistäville valtakunnallisille järjestöille ja liikunnan aluejärjestöille, seuratoiminnan kehittämiseen, liikunnallisen elämäntavan hankkeisiin elämäntavan eri vaiheissa, huippu-urheilun kehittämiseen, soveltavaan liikuntaan, liikuntatieteeseen ja liikuntatieteelliseen tiedonvälitystoimintaan, antidopingtoimintaan ja liikunnan eettiseen toimintaan sekä liikunta-alan kansainväliseen toimintaan.

Asiasanat liikunta, urheilu, liikuntatoimi, liikuntatoimen tilastot

ISBN PDF 978-952-415-191-7

ISSN PDF

1799-0351

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-191-7>

Idrottsverksamheten i statistikens ljus Grundläggande statistik från 2024

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2025:26**Tema**

Idrott

Utgivare

Undervisnings- och kulturministeriet

**Utarbetad av
Språk**Undervisnings- och kulturministeriet
finska**Sidantal**

107

Referat

Idrottsverksamheten i statistikens ljus är en sammanställning av grundläggande statistik inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde för idrott. Publikationen innehåller uppgifter från 2024.

Av publikationen framgår hur anslagen för idrottsverksamhet i statsbudgeten har riktats och använts. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar statsunderstöd för det kommunala idrottsväsendet, byggande av kommunala idrottsanläggningar, verksamhetsbidrag för riksomfattande och regionala idrottsutbildningscentra och riksförbund för främjande av idrott och motion, för utveckling av föreningsverksamhet, för projekt som stöder ett rörligt liv i olika livsskedet, för utveckling av elitidrott, för idrottsvetenskap och idrottsvetenskaplig informationsspridning, antidopningsverksamhet och etisk verksamhet på idrottens område och för internationell verksamhet på idrottens område.

Nyckelord

idrott, motion, idrottsverksamhet, statistik över idrottsverksamhet

ISBN PDF

978-952-415-191-7

ISSN PDF

1799-0351

URN-adress<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-191-7>

Sports Services in the Light of Statistics Basic statistics for 2024

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2025:26	Subject	Sport
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Group author	Ministry of Education and Culture	
Language	Pages	107

Abstract

This publication, Sports Services in Light of Statistics, includes a compilation of basic statistics on issues within the area of responsibility of the Division for Sport at the Ministry of Education and Culture. The statistics contained in this publication concern the year 2024.

The publication provides information on the allocation and use of the budget appropriations for sports services. The Ministry of Education and Culture allocates state funds for municipal sports services, construction of sports facilities, operation of national and regional sports institutes, national and regional sports and physical activity organisations, organisations promoting sports and physical activity, promotion of sports club activities, projects promoting an active way of living during all stages of life, development of performance sports, adapted physical activity, sport and health sciences and dissemination of information on sports and health sciences, anti-doping activities and other ethical activities, and international activities in the field of sports and physical activity.

Keywords physical activity, sports, sports services, statistics on sports services

ISBN PDF	978-952-415-191-7	ISSN PDF	1799-0351
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-191-7>

Sisältö

Lukijalle	11
1 Valtion liikuntamäärärahat	12
1.1 Rahapelijärjestelmän uudistus	13
1.2 Liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys	13
1.3 Talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen	16
1.4 Budjetoidut liikuntamäärärahat vuodelle 2025	18
2 Kuntien liikuntatoiminta	21
2.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan ja harkinnanvaraiset valtionavustukset .	22
2.2 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalous	25
2.2.1 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin	27
3 Liikuntapaikkarakentaminen	30
3.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	32
4 Liikunnan koulutuskeskukset	37
4.1 Koulutuskeskusten kokonaisrahoitus	38
4.2 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	40
4.3 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	42
4.4 Rakentamis- ja kehittämisavustukset	43
4.5 Koulutuskeskusten opiskelijamäärät	44
5 Liikunnan kansalaistoiminta	47
5.1 Liikuntaa edistävien järjestöjen avustuskriteerit	47
5.2 Valtionavustukset liikuntaa edistäville järjestöille	48
5.3 Toimintamenot ja valtionavustukset	54
5.4 Liikunta- ja urheiluseuroille myönnetty hankeavustukset	62
6 Liikunta-alan tiedolla johtaminen	64
6.1 Tiedolla johtamisen kehittäminen	64
6.2 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	65
6.3 Liikuntalääketieteen keskuskeskukset ja liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta	65

7	Liikunta-alan kansainvälinen toiminta	68
7.1	Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö	68
7.2	Yhteistyö Euroopan unionissa.....	69
7.3	Valtionavustukset kansainvälisiin konferensseihin ja kokouksiin.....	70
7.4	Muut avustukset kansainväliseen toimintaan	70
8	Huippu-urheilu	71
8.1	Urheilijoiden apurahat ja urheilijaeläkkeet	75
9	Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta	77
9.1	Valtionavustukset eettiseen toimintaan	78
9.2	Kuntodoping	81
10	Liikunnallinen elämäntapa	83
10.1	Liikkuvat-kokonaisuus.....	85
10.2	Kansallinen ja eurooppalainen yhteistyö liikunnallisen elämäntavan edistämisessä.....	86
11	Liikunnan yhdenvertaisuus	87
11.1	Soveltava liikunta ja vammaisurheilu	89
12	Valtion liikuntaneuvosto	93
13	Suomi liikkeelle -ohjelma	97
	Lähteet	101

Taulukko ja kuvioluettelo

1. Valtion liikuntamäärärahat

Taulukko 1. Valtion liikuntamäärärahat 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100

Taulukko 2. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat 2020–2024, indeksikorjattu JMHI 2010=100

Taulukko 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 2020–2024 (1 000 €), indeksikorjaamaton

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2024

Taulukko 5. Liikuntatoimeen budjetoidut määrärahat vuodelle 2025

2. Kuntien liikuntatoiminta

Taulukko 6. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja investoinnit sekä valtionosuudet ja -avustukset 2020–2024, indeksikorjattu JMHI 2015=100 ja RKI 2015=100

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2024

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoiminnan toimintamenojen jakautuminen 2020–2024, indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytyseriä, poistoja ja arvonalentumisia)

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoiminnan toimintatulojen jakautuminen 2020–2024, indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytyseriä, valmisteverastojen muutosta ja valmistusta omaan käyttöön)

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin vuonna 2024

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden nettokustannusten keskiarvo kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä 2020–2024 (€/asukas), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoiminnan toimintakatteen määräytyminen kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2024

3. Liikuntapaikkarakentaminen

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu RKI 2010=100 ja JMHI 2010=100

Kuvio 1. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu RKI 2010=100 ja JMHI 2010=100

Kuvio 2. Opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2024

Kuvio 3. Aluehallintovirastojen liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien avustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2024

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuonna 2024 (€)

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemukset ja myönnetty avustukset AVI-alueittain vuonna 2024

Taulukko 16. Avustushakemuksissa esiintyvät liikuntapaikkatyypit 2020–2024 (lkm) kustannusarvioltaan yli 700 000 €:n hankkeissa.

Taulukko 17. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnetty valtionavustukset teemoittain vuonna 2024.

4. Liikunnan koulutuskeskukset

Taulukko 18. Valtion kokonaisrahoitus valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2024 (€)

Taulukko 19. Valtion kokonaisrahoitus alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2024 (€)

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) ja vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2024

Taulukko 21. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) ja vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2024

Taulukko 22. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty rakentamisavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu RKI 2015=100

Taulukko 23. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetty opintoseteli-, laatu- ja kehittämisavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Taulukko 24. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2024 (hlöä)

Taulukko 25. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2024 (hlöä)

5. Liikunnan kansalaistoiminta

Taulukko 26. Yleisavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin 2024

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Lajiliitot.

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Muut liikuntaa edistävät järjestöt.

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Liikunnan aluejärjestöt.

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Lajiliitot.

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Valtakunnalliset palvelujärjestöt.

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Muut liikuntaa edistävät järjestöt.

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Liikunnan aluejärjestöt.

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2024

Taulukko 36. Seuratukihakemukset ja myönnetyt tuet 2020–2024

6. Liikunta-alan tiedolla johtaminen

Taulukko 37. Valtionavustukset liikuntatieteellisille tutkimusprojekteille vuonna 2024

7. Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

8. Huippu-urheilu

Taulukko 38. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Kuvio 4. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

9. Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta

Taulukko 39. Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan myönnetyt määrärahat 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100

Taulukko 40. SUEK ry:n, lajiliittojen ja WADAn dopingtestit vuonna 2024 (lkm)

Taulukko 41. SUEK ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2024 (lkm)

Taulukko 42. Dopingtestit ja -rikkomukset 2020–2024 (lkm)

Taulukko 43. Dopingrikokset ja takavarikoidut dopingaineet 2021–2024 (lkm)

10. Liikunnallinen elämäntapa

Taulukko 44. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen rahapelitoiminnan tuotoista myönnetyt määrärahat vuonna 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton

11. Liikunnan yhdenvertaisuus

Taulukko 45. OKM:n soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdentamat avustukset 2020–2024 (€), indeksikorjaamaton

Kuvio 5. Soveltavan liikunnan avustusmuodot.

12. Valtion liikuntaneuvosto

Kuvio 6. Valtion liikuntaneuvoston rakenne.

13. Suomi liikkeelle -ohjelma

Kuvio 7. Suomi liikkeelle -ohjelman päämäärät ja toimenpidekokonaisuudet.

Taulukko 46. Suomi liikkeelle -määrärahan kohdennukset vuonna 2024

LUKIJALLE

Liikuntatoimi tilastojen valossa 2024 -julkaisuun on koottu opetus- ja kulttuuri-ministeriön liikunnan vastualueen toimialaan kuuluvia perustilastoja vuodelta 2024.

Tämä on ensimmäinen tilastokirja, jossa valtion liikuntamäärärahat koostuvat kokonaisuudessaan valtion yleiskatteisista budjettivaroista. Viime hallituskaudella valmisteltu rahapelituottojen rahoitusmalli otettiin käyttöön 1.1.2024. Uudistuksessa rahapelituotot ohjataan valtion yleiskatteelliseksi tuloiksi. Samalla ns. edunsaajamenettely poistui.

Tilastokirja on koottu perinteiseen tapaan, mutta julkaisuun on otettu mukaan pääministeri Petteri Orpon "Vahva ja välittävä Suomi" -hallitusohjelmasta Suomi liikkeelle -ohjelman tarkastelua. Ohjelmalle on osoitettu koko hallituskaudelle 80 miljoonan euron määräraha, joka jakaantuu vuosittaisiin 20 miljoonan osuuksiin. Vuoden 2024 rahoitusta käydään läpi julkaisussa sille osoitetussa omassa luvussaan (luku 13). Ohjelmaa seurataan ja raportoidaan tarkemmin osana hallitusohjelmaa, jonka vuoksi tässä tilastokirjassa valtionavustukset ilmoitetaan yleisemmällä tasolla.

Julkaisussa käytettävät lähteet ilmoitetaan nyt luvuittain koostetusti lopussa. Näin saimme varsinaisen tilastotekstin taulukoineen tiiviimpään ja mahdollisesti lukijaystävällisempään muotoon.

Tilastojulkaisun on laatinut liikuntayksikössä korkeakouluharjoittelunsa syksyllä 2025 suorittanut Helmi Meltsas. Työn ohjaajana on toiminut ylitarkastaja Sari Virta.

Helsingissä 12.11.2025

johtaja Tiina Kivisaari

ylitarkastaja Sari Virta

1 Valtion liikuntamäärärahat

Valtion liikuntamäärärahat 2024 on osoitettu valtion budjettivaroista. Valtionavustuksia myönnetään yleis- ja hankeavustuksina. Erityisavustus-termistä luovuttiin vuonna 2023 valtionavustustoiminnan sanastouudistuksessa. Toimialan avustuksia myöntävät opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) lisäksi aluehallintovirastot (AVI) niille käyttöön asetetuista määrärahoista.

Koronapandemia vaikutti muutaman vuoden ajan liikuntatoimen rahoitukseen, kun lisätalousarvioista kohdennettiin rahoitusta korona-avustuksiin. Koronapandemian vaikutukset eivät näy enää liikuntatoimen rahoituksessa tilastovuonna 2024.

OKM jakaa tukea valtion liikuntamäärärahoista muun muassa:

- liikunta- ja urheilujärjestöille sekä seuroille,
- liikuntapaikkarakentamiseen,
- kuntien liikuntatoimintaan,
- liikunnan koulutuskeskuksille (urheiluopistot),
- liikunnallisen elämäntavan edistämiseen,
- huippu-urheilun edistämiseen,
- liikuntatieteelliseen tutkimukseen,
- muihin liikunnan toimintoihin.

Tässä luvussa esitetyt tiedot valtion liikuntamäärärahoista perustuvat valtion talousarvio- ja tilinpäätöstietoihin. Talousarviotiedoissa on huomioitu alkuperäisten talousarviomäärärahojen lisäksi lisätalousarvioissa myönnetyt määrärahat. Tilinpäätöstiedot puolestaan kertovat lopulliset jaettujen määrärahojen summat.

Julkaisussa esitetyt luvut ovat tarpeen mukaan indeksikorjattu käyttäen julkisten menojen hintaindeksiä (JMHI) 2010=100 tai 2015=100. JMHI:n käytössä sovelletaan omia kertoimiaan riippuen siitä, onko käsittelyssä valtiontalouden vai kuntatalouden piiriin kuuluvien menojen hintakehityksen tarkastelu. Liikuntapaikkarakentamisessa ja liikunnan koulutuskeskusten rakentamisavustusten käsittelyssä tukeudutaan rakennuskustannusindeksiin (RKI) 2010=100 tai 2015=100.

Indeksikorjauksen avulla huomioidaan palvelujen ja materiaalien kallistuminen sekä rahanarvon muutokset. Indeksikorjatut luvut osoittavat liikunnan määrärahojen reaalikasvun.

1.1 Rahapelijärjestelmän uudistus

Aiemmin rahapeli-toiminnan voittovaroista pääosin muodostunut liikunnan rahoitus siirtyi osaksi valtion yleistä budjettia vuonna 2024. Muutos liittyy uuteen rahapelijärjestelmään, jossa rahapeli-tuottoja ei enää kohdenneta jakosuhteiden mukaisesti edunsaajille. Uudistus merkitsi siirtymää budjettiperustaiseen rahoitukseen, mikä muuttaa merkittävästi liikunnan ja urheilun rahoituksen rakennetta.

Budjettiperusteisuus tuo mukanaan epävarmuutta. Kun liikunnan ja urheilun rahoitus ei enää ole sidottu rahapeli-tuottojen määrään, se ”kilpailee” muiden hallinnonalojen kanssa valtion budjettivaroista. Tämä voi johtaa rahoituksen heikkenemiseen erityisesti taloudellisesti haastavina aikoina.

Uudella rahapelijärjestelmällä on edelleen merkittävä vaikutus urheiluun, erityisesti sen yksityiseen rahoitukseen. Uudistus vaikuttaa muun muassa lajiliittojen, urheiluseurojen, urheilijoiden ja urheilutapahtumien markkinointiin, sponsorointiin ja varainhankintaan. Rahapelimarkkinoiden avautuminen lisenssiperusteiseksi voi tuoda uusia mahdollisuuksia, mutta samalla se edellyttää selkeitä pelisääntöjä ja urheiluyhteisön aseman huomioimista.

1.2 Liikuntamäärärahojen jakautuminen ja kehitys

Valtion liikuntamäärärahat ovat vaihdelleet viiden vuoden tarkastelunajan jaksolla jonkin verran (taulukko 1). Vuonna 2024 liikuntamäärärahoissa on nähtävissä kohtalaista kasvua verrattuna kahteen edeltävään vuoteen, liittyen suurelta osin hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelmaan. Avustusten määrärahataso on kuitenkin laskenut liikuntapaikkarakentamisen, seuratuon sekä liikuntajärjestöjen yleisavustuksien osalta, johtuen muun muassa valtiontalouden sopeutustoimista. Määrärahatasoon vuonna 2024 vaikuttivat myös tekniset määrärahasiirrot momentilta toiselle (n. 1 milj. €).

Liikuntamäärärahoja kuvaava taulukko kertoo, miten aiempina vuosina rahapeli-toiminnan tuottojen lisäksi liikuntaa on rahoitettu budjettivaroista. Vuonna 2024 määräraha muodostui kokonaisuudessaan budjettivaroista ollen yhteensä 167,8 miljoonaa euroa (taulukko 2).

Taulukko 1. Valtion liikuntamäärärahat 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2010=100.
Lähteet: Hallituksen vuosikertomukset 2020–2024, tilinpäätöslaskelmat;
Valtion tilinpäätöskertomus

Vuosi	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös, indeksikorjatut määrärahat
2020	192 406 000	190 728 592	217 506 609
2021	218 257 000	217 314 747	243 415 718
2022	160 682 000	159 936 120	172 989 326
2023	160 202 000	159 670 487	164 505 027
2024	168 649 000	167 852 964	167 852 964

Taulukko 2. Liikuntamäärärahoihin sisältyvät budjettivarat 2020–2024, indeksikorjattu JMHI 2010=100. Lähteet: Hallituksen vuosikertomukset 2020–2024, tilinpäätöslaskelmat;
Valtion tilinpäätöskertomus

Vuosi	Budjettivarat (€)	Indeksikorjatut budjettivarat (€)	Osuus liikuntamäärärahoista (%)
2020	90 517 698	103 226 252	47,5 %
2021	115 161 280	128 992 929	53,0 %
2022	58 476 292	63 248 842	36,6 %
2023	39 797 787	41 002 794	24,9 %
2024	167 852 964	167 852 964	100,0 %

Vuosi 2024: rahapelitoiminnan tuottorahoitus päättyi, kaikki määräraha kehysrahoitusta eli budjettivaroista.

Valtion liikuntamäärärahat jaetaan eri momenteille (taulukko 3). Jakosuhteet ovat pysyneet pitkälti samanlaisena tarkasteluvuosien aikana. Suurimmat vaihtelut näkyvät muut momentit -kohdan sisältämissä määrärahoissa. ”Muut momentit” -kohta sisältää muun muassa ikäihmisten liikkumishanke -pilotoinnin sekä Suomi liikkeelle -ohjelman määrärahoja.

Taulukko 3. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen 2020–2024 (1 000 €), indeksikorjaamaton. Lähteet: tutkiahallinto.fi; Hallituksen vuosikertomukset 2024, tilinpäätöslaskelmat

Määrärahojen ja- kautuminen	2020	2021	2022	2023	2024
Liikunnan kansalaistoiminta	45 940	45 726	44 980	43 021	43 073
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	31 590	31 133	30 097	35 621	26 353
Kuntien liikuntatoiminta	19 560	19 586	19 615	19 666	19 722
Liikunnan koulutuskeskukset	18 161	19 104	17 997	18 683	17 207
Huippu-urheilu	12 510	12 465	12 462	13 012	16 673
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	8 231	6 237	6 237	6 231	5 901
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutus-toiminta	4 045	4 201	4 370	4 370	3 660
Liikuntatiede ja tutkimukset	3 612	3 594	3 737	3 825	3 636
Muut momentit	47 080	75 269	20 443	15 242	31 628
Yhteensä	190 729	217 315	159 936	159 670	167 853

Momenttien sisällä avustukset kohdentuvat eri toimintoihin (taulukko 4). Avustuk-sien kohdentamista esitellään tarkemmin kirjan luvuissa. Julkaisussa käsiteltävän rahoituskokonaisuuden hahmottamiseksi on tärkeää huomioida, että samoja liikuntatoimen määrärahoja käsitellään useammassa eri luvussa.

1.3 Talousarvion tilijaottelun mukainen liikuntamäärärahojen jakautuminen

Eniten liikuntamäärärahoja osoitettiin liikunnan kansalaistoimintaan, jonka osuus oli 25,7 prosenttia määrärahoista (taulukko 4). Toiseksi eniten määrärahoja kohdentui ”muut momentit”-kohtaan, jonka osuus liikuntamäärärahoista oli 18,8 prosenttia. Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen osoitettiin 15,7 prosenttia määrärahoista. Kuntien liikuntatoiminnan osuus määrärahoista oli 11,7 prosenttia.

Vuoden 2024 lisätalousarvioissa budjetoitiin liikuntaan yhteensä noin 3 miljoonaa euroa: kertaluonteinen lisäys huippu-urheilun kehittämiseen 1,1 miljoonaa euroa ja yhteensä noin 2 miljoonaa euroa kertaluonteisena suurtahtumatoiminnan kehittämiseen, yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä seuratoiminnan kehittämiseen.

Taulukko 4. Valtion liikuntamäärärahojen jakautuminen vuonna 2024.

Lähteet: Tutkihallintoa.fi; Hallituksen vuosikertomukset 2024, tilinpäätöslaskelmat

Määrärahojen jakautuminen	€	%
Liikunnan kansalaistoiminta	43 073 158	25,7
Liikuntajärjestöjen yleisavustuksiin	40 581 958	24,2
Seuratukeen	2 491 200	1,5
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	26 353 000	15,7
Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin	25 148 000	15,0
Liikunnan koulutuskeskusten liikunta- ja vapaa-aikatilojen avustuksiin	1 205 000	0,7
Kuntien liikuntatoiminta	19 721 781	11,7
Liikunnan koulutuskeskukset	17 207 019	10,3
Valtionosuudet valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille	16 424 150	9,8
Valtionosuudet alueellisille koulutuskeskuksille	571 869	0,3
opintoseteliavustukset liikunnan koulutuskeskuksille	211 000	0,1
Huippu-urheilu	16 672 867	9,9

Määrärahojen jakautuminen	€	%
Huippu-urheiluyksiköt	7 800 000	4,6
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus ja Urheilijoiden ammattinedistämissäatiö	6 238 212	3,7
Ylimääräisiin urheilijaeläkkeisiin	338 488	0,2
Urheilijoiden apurahoihin	2 289 167	1,4
Pro Urheilu -tunnustuspalkinnot	7 000	0,0
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	5 900 900	3,5
Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu, opiskelu, aikuinen ja ikiliikkuja -toiminta	4 090 000	2,4
Liikkuvat -hanketuki	1 810 900	1,1
Tutkimus- ja kehitysyhteisöt sekä koulutustoiminta	3 660 000	2,2
Tieteellisille yhteisöille, tiedonvälitysyhteisöille ja kehittämissyhteisöille	3 090 000	1,8
Suomen Urheilumuseosätiölle	400 000	0,2
Kansainväliset kongressit	100 000	0,1
Urheilu oikeuden professuuriin	70 000	0,0
Liikuntatiede ja tutkimukset	3 636 000	2,2
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	1 633 000	1,0
Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen	1 883 000	1,1
Suomen Akatemialle hallintokustannuksiin budjettivaroista	120 000	0,1
Muut momentit	31 628 240	18,8
Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen (siirtomääräraha 2 v.)	12 559 935	7,5
Liikuntatoimen yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v.)	327 844	0,2
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	3 645 732	2,2
Liikunnan yhteiskuntavastuu	1 284 716	0,8
Urheilun suurtahtumat	1 920 515	1,1

Määrärahojen jakautuminen	€	%
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	475 000	0,3
Liikunnan aluehallinto	267 103	0,2
Valtion liikuntaneuvosto	165 413	0,1
Kansainväliseen yhteistyöhön (OPH)	68 000	0,0
Kansainväliseen yhteistyöhön (OKM)	93 743	0,1
Ikäihmisten liikkumishanke -pilotointi	105 000	0,1
Suomi liikkeelle -ohjelma	10 715 239	6,4
Yhteensä	167 852 965	100,0

1.4 Budjetoidut liikuntamäärärahat vuodelle 2025

Liikuntamäärärahojen kehityksen vertailemiseksi tässä aluvussa esitellään vuodelle 2025 liikuntaan budjetoidut määrärahat. Valtion tilinpäätöstietojen sekä kuntatalouden ja muiden tietojen saamisen vuoksi tilastokirjan tuottaminen venyy tarkasteltavasta vuodesta seuraavan kalenterivuoden loppuun, jolloin on aiheellista tuoda esille myös kuluvan vuoden budjettitietoja.

Valtion liikuntaan budjetoidut määrärahat vuodelle 2025 ovat noin 154 miljoonaa euroa (taulukko 5). Alenemaa verrattuna vuoden 2024 tilinpäätöksen liikuntamäärärahoihin on tullut hieman. ”Muut momentit” -osuus on vuoden 2025 budjetissa puolet pienempi (vrt. taulukot 4 ja 5). Ero johtuu pääasiassa vuoden 2024 siirtomäärärahoista, jotka myönnettiin liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistämiseen sekä liikuntatoimen yhteisiin menoihin (taulukko 4). Vuoden 2025 määräraha ei sisällä mahdollisia lisätalousarvioita.

Liikuntaan on kohdennettu vuosille 2024–2027 erillinen 80 miljoonan euron määräraha Suomi Liikkeelle -ohjelmaan, jonka tavoitteena on saada suomalaiset liikkumaan arjessaan enemmän. Ohjelma saa vuosittain 20 miljoonan euron määrärahan hallitukselta. Määräraha osoitetaan useiden eri ministeriöiden liikunta-hankkeisiin, mutta OKM koordinoi ohjelmaa. Suomi liikkeelle -ohjelman määräraha on lisäpanostusta liikkumisen edistämiseen, mutta samanaikaisesti liikunnan määrärahat laskevat vuonna 2025.

Taulukko 5. Liikuntatoimeen budjetoidut määrärahat vuodelle 2025.

Lähteet: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Liikunnan rahoitus; Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2025 (1.1.2025)

Budjetoitujen määrärahojen jakautuminen	€	%
Liikunnan kansalaistoiminta	42 722 000	27,6
Liikuntajärjestöjen yleisavustukset	40 722 000	26,3
Seuratuki	2 000 000	1,3
Liikunnan yhdenvertainen saavutettavuus	17 470 000	11,3
Liikuntapaikkojen perustamishankkeet	17 470 000	11,3
Kuntien liikuntatoiminta	19 864 000	12,8
Liikunnan koulutuskeskukset	16 767 000	10,8
Valtionosuudet valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille	15 896 000	10,3
Valtionosuudet alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille	571 000	0,4
Opintoteliavustukset liikunnan koulutuskeskuksille	300 000	0,2
Huippu-urheilu	15 639 000	10,1
Huippu-urheiluyksiköt	6 700 000	4,3
Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus ja Urheilijoiden ammainedistämissäätiö, Urheiluakatemit ja valmennuskeskukset	6 250 000	4,0
Urheilijoiden apurahat	2 300 000	1,5
Ylimääräiset urheilijaeläkkeet ja Pro Urheilu -tunnustuspalkinnot	389 000	0,3
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	26 740 000	17,3
Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu, opiskelu, aikuinen & ikiliikkuja -toiminta	4 090 000	2,6
Liikkuvat -hanketuki	2 150 000	1,4
Ikäihmisten liikkumishanke -pilotointi	500 000	0,3
Suomi liikkeelle -ohjelma	20 000 000	12,9
Tutkimus- ja kehitystyö sekä koulutustoiminta	3 660 000	2,4
Tieteelliset yhteisöt, tiedonvälitysyhteisöt ja kehittämissyhteisöt	3 090 000	2,0
Suomen Urheilumuseosäätiö	400 000	0,3

Budjetoitujen määrärahojen jakautuminen	€	%
Kansainväliset kongressit	100 000	0,1
Urheilu oikeuden professuuri	70 000	0,0
Liikuntatiede ja tutkimukset	2 956 000	1,9
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	817 000	0,5
Tiedolla johtamisen kehittäminen	2 019 000	1,3
Suomen Akatemian liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin hallintokustannukset	120 000	6,0
Muut momentit	9 006 000	5,8
Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta	5 212 000	3,4
Liikunnan ja urheilun suur tapahtumat	2 000 000	1,3
Kansainvälinen yhteistyö (OKM)	200 000	0,1
Kansainvälinen yhteistyö (OPH)	68 000	0,0
Valtion liikuntaneuvosto	226 000	0,1
Liikunnan yleiset kehittämishankkeet	500 000	0,3
Liikunnan aluehallinnon toiminta	500 000	0,3
Eräät Eduskunnan osoittamat erillismäärärahat	300 000	0,2
Yhteensä	154 824 000	100,0

2 Kuntien liikuntatoiminta

- Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on luoda yleisiä edellytyksiä liikunnalle paikallistasolla. Näitä ovat liikuntapalveluiden järjestäminen, kansalaistoiminnan tukeminen sekä liikuntapaikkojen rakentaminen ja ylläpitäminen.
- Kunnallisten liikuntapalveluiden sisältöä ei säädetä erikseen ja kunnat voivat toteuttaa palveluita omilla tavoillaan. Palvelut tulee toteuttaa ottamalla huomioon myös erityisryhmät.
- Suomessa on yhteensä 308 kuntaa, joista 292 on Manner-Suomessa ja 16 Ahvenanmaalla (v. 2024).
- Liikuntatoimi tilastojen valossa -julkaisun tilastot kunnallisen liikuntatoiminnan käyttötaloudesta perustuvat vuoteen 2020 saakka Tilastokeskuksen keräämiin kuntatalouden tunnuslukuihin. Vuodesta 2021 alkaen kuntatalouden tunnusluvuista on vastannut Valtiokonttori. Kuntien tunnusluvuista puuttuu joitakin tietoja vuoden 2021 osalta silloisen järjestelmävirheen vuoksi. Taulukoissa puuttuvien lukujen kohdalla edessä on *-merkki.

Tarkastelun kohteena ovat vain Manner-Suomen kunnat. Kuntien liikuntatoiminnasta esitettyjä tilastoja tarkasteltaessa tulee huomioida, että kunnallisten palveluiden tuotantotavoissa voi olla paikkakuntaakohtaisesti merkittäviäkin eroja.

2.1 Valtionosuus kuntien liikuntatoimintaan ja harkinnanvaraiset valtionavustukset

Kunnille myönnetään valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kunnan asukasmäärään ja valtion talousarviossa määriteltyyn asukaskohtaiseen yksikköhintaan perustuen. Valtionosuus kattaa lasketusta kuntakohtaisesta euromäärästä 29,7 prosenttia. Vuodesta 2009 yksikköhinta on ollut tasan 12 euroa. Valtionosuuden perustana toimii laki OKM:n rahoituksesta (1705/2009).

Liikuntalain mukaisesti kuntien tulee käyttää valtionosuutensa liikunnan edellytysten luomiseen paikallistasolla. Tämän lisäksi OKM tukee harkinnanvaraisilla avustuksilla kuntien liikuntapaikkojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamishankkeita (luku 3). Harkinnanvaraisia avustuksia voidaan myöntää paikallisen liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä muihin liikuntaa edistäviin hankkeisiin, kuten hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan projekteihin. Luvussa 10 tarkemmin käsiteltävät liikunnallisen elämäntavan avustukset jaetaan aluehallintovirastojen kautta. OKM:n rahoittama liikuntapaikkarakentamisen tutkimus sekä Jyväskylän yliopiston ylläpitämä suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki LIPAS palvelevat niin ikään kunnallista liikuntahallintoa.

Kuntien liikuntatoimintaan osoitettiin valtion liikuntamäärärahoista noin 19,7 miljoonaa euroa vuonna 2024 (taulukko 6). Valtionosuutta liikuntatoimeen saivat kaikki Manner-Suomen 292 kuntaa, ja ne kattoivat kaiken kaikkiaan noin 2 prosenttia kuntien liikuntatoiminnan noin 1 miljardin euron käyttökustannuksista (taulukko 7). Valtionosuuden merkitys kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin kuitenkin vaihteli suhteessa kuntien asukaslukuun. Pääsääntöisesti valtionosuuden prosentuaalinen osuus kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista hieman kasvaa kuntakoon supistuessa. Lisäksi prosentuaalisen osuuden kuntakohtainen vaihtelu on suurempaa asukasluvultaan pienempien kuntien joukossa.

Liikuntapaikkarakentamiseen myönnettävien valtionavustusten (noin 12,2 milj. €) osuus kaikista tukea saaneiden rakentamishankkeiden kokonaiskustannuksista (noin 148 milj. €) oli puolestaan 8,2 prosenttia (taulukko 6). Rakentamisen valtionavustuksia kuvaavat luvut sisältävät kunnille liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnettyt määrärahat, mutta eivät kuntien määräämisvallassa oleville osakeyhtiöille tai muille yhteisöille myönnettyjä hankeavustuksia.

Taulukko 6. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja investoinnit sekä valtionosuudet ja -avustukset 2020–2024, indeksikorjattu JMHI 2015=100 ja RKI 2015=100. Lähteet: Opetushallitus 2024; SALAMA; Tilastokeskus, Kuntien käyttötalous (vuodet 2018–2020); Tutkihallintoa.fi, Kuntien talous (vuosi 2024); Tutkihallintoa.fi, Valtion talous

Vuosi	Valtion- osuus (1 000 €)	Liikunta- toimen käyttö- kustannukset (1 000 €)	Vos / Käyttö- kust. (%)	Valtionavustusta saaneiden liikuntapaikkojen perustamis- hankkeiden kustannusarviot (1 000 €)	Valtion- avustukset liikunta- paikkojen perustamis- hankkeisiin (1 000 €)	Valtion- avustukset / Inv. (%)
2020	22 244	882 296	2,5	156 305	21 440	13,7
2021*	21 842	-	-	117 188	24 420	20,8
2022	21 138	963 373	2,2	108 288	11 824	10,9
2023	20 300	1 016 673	2,0	171 402	14 326	8,4
2024	19 721	1 002 701	2,0	148 839	12 256	8,2

Huom. Sarakkeissa Vos / Käyttökust., % ja Valtionavustukset / Inv., % huomioidaan vain kyseisiin määrärahoihin oikeutettujen Manner-Suomen kuntien käyttökustannukset ja investointimenot.

Taulukko 7. Kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja valtionosuudet kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2024. Lähteet: Opetushallitus 2024; Tilastokeskus, Väestörakenne; Tilastokeskus, Kuntien käyttötalous; Tutkihallintoa.fi, Kuntien talous

Kuntaryhmä (Manner-Suomi)	Kuntien lukumäärä*	Asukasluku 31.12.2024	Asukasluku vos-laskennan perusteena 31.12.2022**	Vos-peruste (€/as.)	Valtionosuus yhteensä (1 000€)***	Käyttö-kustannukset yhteensä (1 000 €)	Vos/käyttökust. (%)	Vos/käyttökust. Vaihteluväli (%)	Vos/käyttökust. keskiarvo (%)
Alle 2 000 asukasta	39	57 089	56 883	12,00	203	9 889	2,05	0,81–10,85	2,68
2 000–5 000	87	296 170	289 472	12,00	1 032	47 734	2,16	0,81–9,90	2,80
5 001–10 000	70	490 051	512 174	12,00	1 825	86 951	2,10	0,86–26,61	2,74
10 001–20 000	43	616 213	639 662	12,00	2 280	124 921	1,82	0,75–3,92	1,98
20 001–40 000	25	704 517	680 630	12,00	2 426	115 948	2,09	0,97–6,39	2,52
40 001–100 000	19	1 106 457	1 095 256	12,00	3 903	184 612	2,11	1,5–6,00	2,44
Yli 100 000	9	2 334 820	2 259 534	12,00	8 053	432 647	1,86	1,60–2,31	1,92
Koko maa (Manner-Suomi)	292	5 605 317	5 533 611	12,00	19 722	1 002 701	1,97	0,81–10,85	2,44

*Kuntien lukumäärät on jaoteltu asukasluku vos-laskennan perusteen mukaan, minkä vuoksi asukaslukuun 31.12.2024 perustuvalla jaottelulla jotkin kuntaryhmittäiset lukumäärät eivät täsmää.

**Kuntien asukasluvut, joita on käytetty vuoden 2024 valtionosuuksien laskennallisina perusteina: ks. Opetushallitus 2024, 77.

***Valtionosuudet laskettu perustuen lakiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä Opetushallituksen (2024, 77) tietoihin kuntien liikuntatoimen valtionosuuksien laskennallisista perusteista.

2.2 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalous

Kuntien liikuntatoiminnan toimintamenot muodostuvat (a) henkilöstömenoista, kuten palkkioista ja henkilösivukuluista, (b) ulkoisista ja sisäisistä vuokrasta, (c) asiakas- ja muiden palveluiden ostoista, (d) avustuksista, (e) materiaalikustannuksista ja (f) muista käyttömenoista. Toimintamenoihin eivät sisälly poistot ja arvonalentumiset tai vyörytyserät, jotka kuitenkin lasketaan mukaan kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin.

Vuonna 2024 kuntien liikuntatoiminnan toimintamenoista suurin osa, noin 337 miljoonaa euroa, oli vuokratuloja (taulukko 8). Vuokratulojen osuus toimintamenoista oli 38,8 prosenttia. Henkilöstömenoihin kului yhteensä noin 199 miljoonaa euroa (23 %) toimintamenoista. Ostopalveluihin kunnat käyttivät 188 miljoonaa euroa ja materiaalikustannuksiin 59,1 miljoonaa euroa. Avustuksiin kului 60,7 miljoonaa euroa, joka oli 7 prosenttia kuntien toimintamenoista. Muiden käyttömenojen osuus kuntien liikuntatoiminnan toimintamenoista oli noin 23,2 miljoonaa euroa.

Kuntien liikuntatoiminnan toimintatulot puolestaan koostuvat (a) maksuista, (b) sisäisistä ja ulkoisista myyntituloista, (c) sisäisistä ja ulkoisista vuokratuloista, (d) tuista ja avustuksista sekä (e) muista tuloista. Toimintatuloihin ei ole laskettu mukaan valmisteverastojen muutoksesta, omaan käyttöön valmistuksesta tai vyörytyseristä aiheutuvia tuottoja, jotka kuitenkin sisältyvät kuntien liikuntatoiminnan käyttötuottoihin.

Vuonna 2024 kuntien liikuntatoiminnan toimintatuloista yhteensä 44,6 miljoonaa euroa (32,3 %) muodostui eri maksuista (taulukko 9). Toiseksi suurin osuus muodostui vuokratuotoista, joita kertyi 43,2 miljoonaa euroa. Myyntituloista kunnille kertyi noin 38 miljoonaa euroa sekä tuista ja avustuksista yhteensä noin 9,4 miljoonaa euroa. Muiden tulojen osuus oli noin 2,9 miljoonaa euroa. Kuntien liikuntatoiminnan eri toimintatulot maksuja sekä muita tuloja lukuun ottamatta nousivat vuoteen 2023 verrattuna. Myynti- ja vuokratuloissa on nähtävissä kasvutrendiä aikavälillä 2020–2024.

Taulukkoja 8 ja 9 tarkasteltaessa on otettava huomioon, että taulukot ovat indeksi-
korjaamattomia. Vuosien välistä vertailua voidaan kuitenkin tehdä prosenttilukuja
vertailemalla.

Taulukko 8. Kuntien liikuntatoiminnan toimintamenojen jakautuminen 2020–2024, indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytyseriä, poistoja ja arvonalentumisia).
Lähteet: Tilastokeskus, kuntien käyttötalous (vuodet 2019–2020); tutkiahallintoa.fi, Kuntien talous (vuosi 2024)

Vuosi	Henkilöstömenot		Vuokrat		Ostopalvelut		Avustukset		Materiaalikustannukset		Muut käyttömenot		Yhteensä	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
2020	162 824	23,5	284 554	41,1	134 610	19,5	60 707	8,8	46 126	6,7	2 941	0,4	691 762	100,0
2021*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2022	182 887	23,5	293 911	37,7	164 792	21,1	61 861	7,9	61 435	7,9	14 921	1,9	779 807	100,0
2023	195 694	24,2	285 761	35,3	183 689	22,7	62 812	7,8	63 149	7,8	18 341	2,3	809 446	100,0
2024	199 411	23,0	337 037	38,8	188 061	21,7	60 702	7,0	59 138	6,8	23 202	2,7	867 551	100,0

*Vuoden 2021 tietoja ei järjestelmävirian vuoksi saatu Valtiokonttorilta

Taulukko 9. Kuntien liikuntatoiminnan toimintatulojen jakautuminen 2020–2024, indeksikorjaamaton (ei sisällä vyörytyseriä, valmisteverastojen muutosta ja valmistusta omaan käyttöön). Lähteet: Tilastokeskus, Kuntien käyttötalous (vuodet 2019–2020); Tutkiahallintoa.fi, Kuntien talous (vuosi 2024)

Vuosi	Maksut		Myyntitulot		Vuokratulot		Tuet ja avustukset		Muut tulot		Yhteensä	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
2020	32 282	29,3	37 345	33,9	30 773	27,9	6 563	5,9	3 345	3,0	110 308	100,0
2021*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2022	44 809	36,0	30 314	24,4	34 724	27,9	9 437	7,6	5 103	4,1	124 387	100,0
2023	47 524	35,4	34 427	25,7	38 620	28,8	8 791	6,6	4 736	3,5	134 098	100,0
2024	44 672	32,3	38 068	27,5	43 213	31,2	9 490	6,9	2 998	2,2	138 441	100,0

*Vuoden 2021 tietoja ei järjestelmävirian vuoksi saatu Valtiokonttorilta

2.2.1 Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin

Kuntien käyttötalouden tunnuslukujen esittelyssä hyödynnetään kuntaryhmitystä, jonka mukaisesti kunnat jaetaan kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin ja maaseutumaisiin kuntiin ([Tilastollinen kuntaryhmitys](#) | [Käsitteet](#) | [Tilastokeskus](#)). Vuonna 2024 Manner-Suomessa oli 292 kuntaa, joista kaupunkimaisia oli 57, taajaan asuttuja 66 ja maaseutumaisia 169.

Liikuntatoiminnan käyttökustannukset ja -tuotot sekä nettokustannukset olivat vuonna 2024 suurimmat kaupunkimaisissa kunnissa. (taulukko 10). Nettokustannukset asukasta kohden olivat suurimmat taajaan asutuissa kunnissa. Vuonna 2024 kaupunkimaisten kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannukset muodostivat noin 74 prosenttia kaikkien Suomen kuntien liikuntatoiminnan käyttökustannuksista. Taajaan asuttujen kuntien osuus oli noin 15,5 prosenttia ja maaseutumaiden kuntien loput 10,5 prosenttia.

Taulukko 10. Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden jakautuminen kuntaryhmittäin vuonna 2024. Lähteet: Tutkihallintoa.fi, Kuntien talous; Tilastokeskus, Luokitukset; Tilastokeskus, Väestörakenne

Kuntaryhmä	Käyttö- kustannukset (1 000 €)	Käyttö- tuotot (1 000 €)	Netto- kustannukset (1 000 €)	Nettokust. (€/as. keskiarvo)
Kaupunkimaiset kunnat	741 538	124 225	617 313	151
Taajaan asutut kunnat	155 517	25 408	130 109	156
Maaseutumaiset kunnat	105 645	18 993	86 652	137
Yhteensä (Manner-Suomi)	1 002 701	168 628	834 073	149

Asukaslukukohtaiset nettokäyttökustannukset ovat vaihdelleet tarkasteltavan ajanjakson aikana, mutta vuoteen 2023 asti kasvaneet kaikissa asukasluokuihin pohjautuvissa kuntaryhmissä (taulukko 11). Vuonna 2024 muutos oli hillitympää.

Pienimmät liikuntatoiminnan nettokustannukset asukasta kohden olivat vuonna 2024 aiempien vuosien tapaan 2000–5000 asukkaan kuntaryhmässä, jossa kunnat käyttivät liikuntatoimintaan keskimäärin 130 euroa asukasta kohden (taulukko 11). Suurimmat nettokustannukset asukasta kohden olivat puolestaan 10 001–20 000 asukkaan kuntaryhmässä, keskimäärin 174 euroa asukasta kohden. Yli 100 000

asukkaan kuntaryhmässä keskimääräiset nettokustannukset olivat 159 euroa. Vertailukohtana voidaan pitää esimerkiksi koko maan nettokustannusten keskiarvoa, joka oli 144,2 euroa asukasta kohden.

Taulukko 11. Kuntien liikuntatoiminnan käyttötalouden nettokustannusten keskiarvo kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä 2019–2024 (€/asukas), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähteet: Tilastokeskus, Kuntien käyttötalous (vuodet 2020–2024); Tutkihallintoa.fi, Kuntien talous (vuosi 2024), Tilastokeskus, Väestörakenne

Kuntaryhmä (as.)	2020	2021*	2022	2023	2024
Alle 2 000	110,8	-	130,8	138,3	145,4
2 000–5 000	104,2	-	123,7	131,1	129,5
5 001–10 000	123,4	-	137,2	151,7	149,9
10 001–20 000	141,4	-	152,4	170,3	174,3
20 001–40 000	127,1	-	126,2	134,2	131,8
40 001–100 000	132,4	-	130,6	138,3	134,0
Yli 100 000	142,9	-	152,7	160,0	159,2
Koko maa (Manner-Suomi)	117,7	-	133,0	146,3	144,2

Toimintakate kertoo käyttökustannusten ja käyttötuottojen suhteesta. Lähes poikkeuksetta kuntien toimintakate on liikuntatoiminnan osalta negatiivinen, mikä heijastuu myös taulukon 12 kuntaryhmittäin tilastoituihin toimintakatteisiin.

Absoluuttisesti suurimmat käyttötuotot olivat vuonna 2024 yli 100 000 asukkaan kuntaryhmässä, jossa tuottoja kertyi noin 67,3 miljoonaa euroa (taulukko 12). Suhteellisesti suurimmat käyttötuotot olivat 20 001–40 000 asukkaan kuntaryhmässä, jossa ne vastasivat 20,5 prosenttia käyttökustannuksista. Alhaisimmillaan käyttötuottojen suhde oli 10 001–20 000 asukkaan kunnissa, joissa ne olivat keskimäärin noin 15,5 prosenttia käyttökustannuksista. Muissa kuntaryhmissä suhdelu luku vaihteli 15,6 ja 20,4 prosentin välillä. Kaiken kaikkiaan koko Manner-Suomen liikuntatoimien käyttötuotot pysyivät lähes samana vertailuvuodesta (vuosi 2023).

Taulukko 12. Kuntien liikuntatoiminnan toimintakatteen määräytyminen kuntien asukasluvun mukaisissa kuntaryhmissä vuonna 2024. Lähde: Tutkihallintoa.fi, Kuntien talous; Tilastokeskus, Väestörakenne

Kuntaryhmä (Manner- Suomi)	Käyttö- kustannukset yht. (1 000 €)	Käyttötuo- tot yht. (1 000 €)	Toimintakate yht. (1 000 €)	Käyttötuo- tot/ käyttökust. (%)
Alle 2 000	9 889	1 603	-8 286	16,2
2 000–5 000	47 734	9 719	-38 015	20,4
5 001–10 000	86 951	15 075	-71 876	17,3
10 001–20 000	124 921	19 368	-105 553	15,5
20 001–40 000	115 948	23 812	-92 136	20,5
40 001–100 000	184 612	31 661	-152 951	17,1
Yli 100 000	432 647	67 391	-365 256	15,6
Yhteensä	1 002 701	168 628	-834 074	17,5

3 Liikuntapaikkarakentaminen

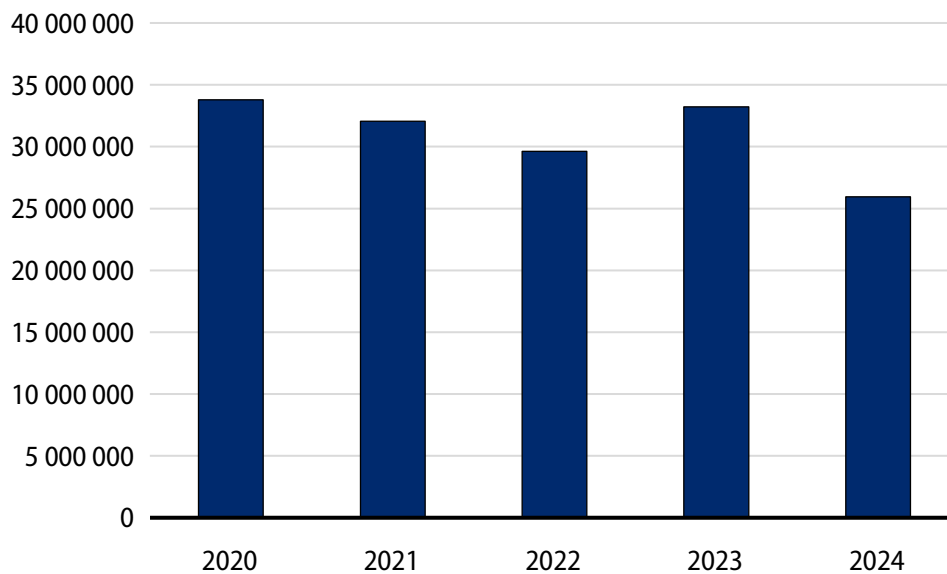
- Suomessa on noin 50 000 liikuntapaikkaa, joista noin 70 % on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä.
- Liikuntapaikat ovat kuntien omistamia tai yhteisomistuksessa yhtiöiden ja yhteisöjen kanssa.
- Valtio myöntää avustusta liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin sekä tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.
- Valtionavustuksia myönnetään liikuntalain (390/2015) 13 §:n mukaisesti ja niitä säädellään lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009).
- Hyödyllisiä linkkejä: <https://okm.fi/liikuntapaikkarakentaminen>; www.lipas.fi

Vuonna 2024 valtio tuki liikuntapaikkarakentamista noin 25,9 miljoonalla eurolla (taulukko 13). Summasta noin 25,5 miljoonaa euroa muodostui liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustuksista ja 445 000 euroa liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeiden avustuksista. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset laskivat tilastovuonna 2024 alimmalle tasolle verrattuna aiempiin vuosiin (kuvio 1).

Taulukko 13. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu RKI 2010=100 ja JMHI 2010=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	Perustamis- hankkeet		Tutkimus- ja- kehittämishankkeet		Yhteensä	Yhteensä, indeksi- korjatut
2020	28 292 000	33 249 253	473 000	539 409	28 765 000	33 788 661
2021	28 292 000	31 530 815	472 000	528 690	28 764 000	32 059 505
2022	28 275 500	29 133 667	450 500	487 268	28 726 000	29 620 935
2023	32 538 051	32 513 494	679 000	699 559	33 217 051	33 213 053
2024	25 506 000	25 506 000	445 000	445 000	25 951 000	25 951 000

Kuvio 1. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu RKI 2010=100 ja JMHI 2010=100. Lähde: SALAMA

Vuoteen 2024 saakka OKM laati vuosittain nelivuotisen liikuntapaikkojen valtakunnallisen rahoitussuunnitelman, jossa käsiteltiin yli 1,2 miljoonan euron hankkeet. Valtion liikuntaneuvosto ja aluehallintovirastot antoivat lausuntonsa

avustettavista hankkeista. Vuonna 2024 laista opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) poistettiin rahoitussuunnitelmaa käsittelevä kohta. Rahoitussuunnitelmaa vuosille 2025–2028 ei vahvistettu.

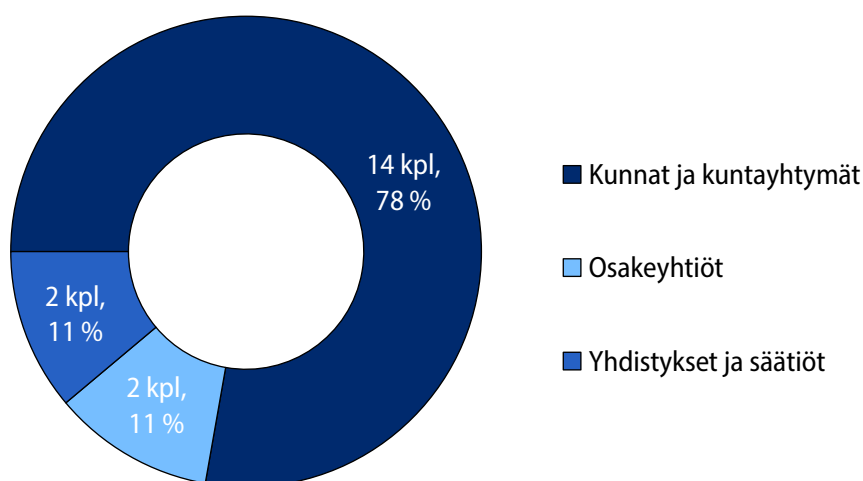
Liikuntapaikkojen avustuspolitiikkaa linjataan valtion liikuntaneuvoston laatimassa liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirjassa (2023), joka määrittelee mm. avustamisen ehtoja, avustuskriteereitä sekä resurssipainotuksia. Avustuspolitiikassa painotetaan laajoja käyttäjäryhmiä palvelevia hankkeita, esteettömyyttä, yhdenvertaisuutta, energiatehokkuutta, tarveperustelua ja suunnitelmallisuutta. Liikuntapaikkarakentamisen laadun kehittämisessä korostuvat liikuntapaikkojen toiminnallisuuden ohella terveellisyys, taloudellisuus, turvallisuus, ekologisuus sekä kestävä kehitys.

3.1 Liikuntapaikkojen perustamishankkeet

OKM:n myöntämien valtionavustusten saajista 78 prosenttia oli kuntia, kuntayhtymiä tai kunnan hallitsevia osakeyhtiöitä. Yhdistyksille ja säätiöille sekä osakeyhtiölle jaettiin 11 prosenttia (kuvio 2). Aluehallintovirastojen myöntämien avustusten saajista kuntia tai kuntayhtymiä oli 88 prosenttia, 7 prosenttia osakeyhtiöitä ja loput 4 prosenttia yhdistyksiä tai säätiöitä (kuvio 3).

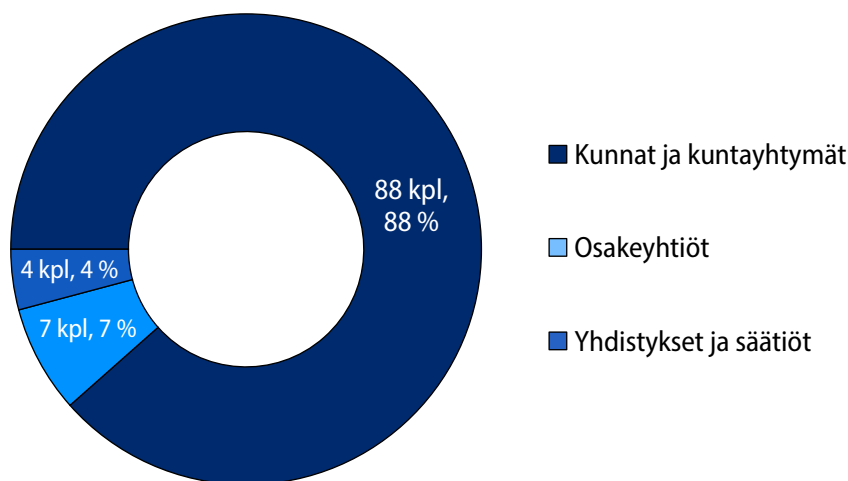
Kuvio 2. Opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien valtionavustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2024.

Lähteet: Esitysmuistiot; SALAMA

Kuvio 3. Aluehallintovirastojen liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myöntämien avustusten jakautuminen yhteisöryhmittäin vuonna 2024.

Lähde: Aviavustukset.fi

Eniten liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksia kohdentui Etelä-Suomen sekä Länsi- ja Sisä-Suomen AVI-alueille (taulukko 14). Valtakunnallisesti merkittävistä rakennushankkeista avustusta sai uinnin valtakunnallinen valmennuskeskus 1,5 miljoonaa euroa sekä Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishanke yhteensä 2 miljoonaa euroa.

Taulukko 14. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustukset AVI-alueittain vuonna 2024 (€). Lähteet: Esittelymuistio; SALAMA

AVI-alue	OKM	AVI	Yhteensä
Etelä-Suomi	5 246 900	4 554 570	9 801 470
Länsi- ja Sisä-Suomi	750 000	2 500 000	3 250 000
Lounais-Suomi	1 214 100	1 600 000	2 814 100
Itä-Suomi	0	1 305 000	1 305 000
Pohjois-Suomi	2 495 220	600 000	3 095 220
Lappi	1 050 210	440 000	1 490 210
Valtakunnalliset	3 500 000	0	3 500 000
Jakamatta jäänyt määräraha	-	-	250 000
Yhteensä	14 256 430	10 999 570	25 506 000

Vuonna 2024 liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemuksia jätettiin yhteensä 39 kappaletta, joista valtionavustusta myönnettiin 18 hankkeelle (46,2 %). Aluehallintovirastojen toimivaltaan kuuluvia liikuntapaikkarakentamisen avustushakemuksia tuli yhteensä 150 kappaletta, joista AVI:t myönsivät avustusta 121 hankkeelle (80,7 %) (taulukko 15).

Taulukko 15. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustushakemukset ja myönnetyt avustukset AVI-alueittain vuonna 2024. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA; aviavustukset.fi

AVI-alue	OKM			AVI		
	Hakemukset (lkm)	Myönnot (lkm)	Myönnot/hakemukset (%)	Hakemukset (lkm)	Myönnot (lkm)	Myönnot/hakemukset (%)
Etelä-Suomi	18	7	38,9	67	53	79,1
Länsi- ja Sisä-Suomi	6	1	16,7	26	22	84,6
Lounais-Suomi	3	2	66,7	16	16	100,0
Itä-Suomi	2	0	0,0	22	16	72,7
Pohjois-Suomi	6	4	66,7	9	7	77,8
Lappi	2	2	100,0	10	7	70,0
Valtakunnalliset	2	2	100,0	-	-	-
Yhteensä	39	18	46,2	150	121	80,7

Yli 1,2 miljoonan euron hankkeiden avustushakemukset jaetaan viiden liikuntapaikkatyyppin mukaisesti (taulukko 16). Vuonna 2024 vajaa puolet (15 kpl) valtionavustusta hakeneista hankkeista oli liikuntasaleja tai -halleja. Myönteisen avustuspäätöksen saaneet 20 hanketta jakautuivat liikuntapaikkatyyppin mukaan seuraavasti: uimahallit 4 kpl, jäähallit 0 kpl, liikuntasalit ja -hallit 8 kpl, ulkokentät 6 kpl ja muut liikuntapaikat 2 kpl.

Taulukko 16. Avustushakemuksissa esiintyvät liikuntapaikkatyypit 2020–2024 (lkm) kustannusarvioltaan yli 1,2 miljoonan euron hankkeissa. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Liikuntapaikkatyyppi	2020*	2021*	2022*	2023*	2024
Uimahallit	9	2	12	7	6
Jäähallit	6	3	3	6	3
Liikuntasalit ja -hallit	33	36	37	22	15
Ulkokentät	3	4	7	8	8
Muut	13	6	6	7	6
Yhteensä	64	51	65	50	38

*Vuosina 2020–2023 kustannusarvioltaan yli 700 000 euron hankkeet.

OKM myöntää valtionavustusta liikuntapaikkojen ylläpitoon sekä paikkojen käyttöön kohdistuvaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Avustettavien tutkimushankkeiden tavoitteena on lisätä liikuntapaikkarakentamisen laatua kehittämällä muun muassa liikuntapaikkojen saavutettavuutta, turvallisuutta, esteettömyyttä ja monikäyttöisyyttä. Tätä tutkimus- ja kehittämistyötä tekevät muun muassa tutkimuslaitokset ja korkeakoulut.

Vuonna 2024 liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämistoimintaan myönnettiin avustuksia yhteensä 445 000 euroa yhdeksälle hankkeelle (taulukko 17). Avustussummat vaihtelivat 22 000–75 000 euron välillä. Suurin avustus (75 000 €) myönnettiin Suomen Latu ry:lle hankkeeseen, jossa laaditaan Suomeen yhtenäinen maastopyöräilyreittien vaativuusluokitus.

Taulukko 17. Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin myönnettyt valtionavustukset teemoittain vuonna 2024. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Teema	lkm	€	% avustuksista
Yhdyskuntasuunnittelu	1	38 000	8,5
Lähi- ja arkiliikuntapaikat	1	22 000	4,9
Rakennustekniikka, talous ja välineistö	2	115 000	25,8
Turvallisuus	0	0	0,0
Ympäristö ja kestävä kehitys	3	125 000	28,1
Erytisryhmät ja tasa-arvo	1	70 000	15,7
Liikuntapaikkojen käyttö, kysyntä ja tarjonta	0	0	0,0
Tietojärjestelmät	0	0	0,0
Muut tutkimukset	1	75 000	16,9
Yhteensä	9	445 000	100,0

4 Liikunnan koulutuskeskukset

- Suomessa on 9 valtakunnallista ja 3 alueellista liikunnan koulutuskeskusta.
- Liikunnan koulutuskeskukset ovat vapaan sivistystyön oppilaitoksia ja valtakunnallisia urheiluopistoja. Opistot järjestävät myös liikunta-alan ammatillista koulutusta.
- Koulutustehtävänsä perusteella koulutuskeskukset saavat vuosittain valtionrahoitusta toimintaansa varten.

Liikunnan koulutuskeskuksissa toteutettava liikunta-alan koulutus ja muu toiminta ryhmitellään koulutustehtävinä vapaaseen sivistystyöhön, ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen sekä maksulliseen palvelutoimintaan. Vapaan sivistystyön koulutuksen osalta liikunnan koulutuskeskukset järjestävät muun muassa urheilijoiden valmennukseen liittyvää koulutusta sekä urheiluseurojen ohjaajien, valmentajien ja seurahenkilöstön koulutusta yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Samalla liikunnan koulutuskeskukset toimivat koko väestölle tarkoitettuina kunto- ja terveystoiminnan koulutuskeskuksina.

Vapaan sivistystyön koulustoiminnan lisäksi koulutuskeskukset järjestävät ammatillista perus- ja lisäkoulutusta. Liikunnan koulutuskeskukset saavat koulutustehtäviensä perusteella valtion rahoitusta useamman lain nojalla. Näitä ovat vapaan sivistystyön laki (632/1998), valtionavustuslaki (688/2001), laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) sekä niihin liittyvät asetukset.

Koulutuskeskuksilla on lainsäädännön puitteissa mahdollisuus järjestää valtionosuuskelpoisen koulutuksen lisäksi maksullista palvelutoimintaa. Siihen sisältyvät esimerkiksi ammattikorkeakoulun ostama tutkintotavoitteinen koulutus, työvoimapolitiittinen koulutus, oppisopimuskoulutus, työnantajien tilaama

henkilöstökoulutus, liikuntajärjestöjen ja urheiluseurojen koulutus sekä muu järjestetty koulutus. Edellä mainittu palvelutoiminta ei kuitenkaan täytä avustuslain vaatimuksia valtionosuuskelpoisesta koulutuksesta.

Vuoteen 2023 verrattuna valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten määrä on vähentynyt kahdella. Urheiluopisto Kisakeskuksen toiminta on päättynyt, ja Kisakallion Urheiluopisto, Pajulahden Liikuntakeskus sekä urheiluakatemia Urhea ovat yhdistyneet muodostaen Kolmen Kampuksen Urheiluopiston.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Kolmen Kampuksen Urheiluopisto Oy:lle ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan 1.1.2023 alkaen sekä vapaan sivistystyön ylläpitämisluvan 1.1.2025 alkaen. Tämä muutos näkyy vasta seuraavassa tilastokirjassa.

4.1 Koulutuskeskusten kokonaisrahoitus

Liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus muodostuu:

1. vapaan sivistystyön suoriteperusteisista valtionosuuksista,
2. harkinnanvaraisista rakentamis-, opintoseteli-, laatu- ja kehittämisavustuksista,
3. ammatillisen koulutuksen perus- ja suoritusrahoituksesta sekä
4. ammatillisen koulutuksen vaikuttavuusrahoituksesta.

Vuonna 2024 valtion kokonaisrahoitus valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille oli noin 29,8 miljoonaa euroa (taulukko 18) ja alueellisille yhteensä 945 264 euroa (ei sisällä Koulutuskuntayhtymä OSAO:n ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus -lukua) (taulukko 19). Vapaan sivistystyön valtionosuuksien osuus liikunnan koulutuskeskusten valtion kokonaisrahoituksesta oli hieman yli puolet.

Taulukko 18. Valtion kokonaisrahoitus valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2024 (€). Lähteet: Opetushallitus; SALAMA

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus	Rakentamis- ja kehittämisavustukset	Ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus	Valtion kokonaisrahoitus yhteensä
Eerikkilän Urheiluopisto	2 884 074	69 100	592 277	3 545 451
Kisakallion Urheiluopisto	2 444 438	102 600	-	2 547 038
Kuortaneen Urheiluopisto	2 171 086	0	2 121 149	4 292 235
Lapin Urheiluopisto	655 427	0	-	655 427
Liikuntakeskus Pajulahti	2 547 656	146 900	-	2 694 556
Solvalla Idrottsinstitut*	358 942	0	1 708 659	2 067 601
Suomen Urheiluopisto	2 050 242	750 000	3 785 484	6 585 726
Tanhuvaaran Urheiluopisto	950 172	18 600	1 365 635	2 334 407
Urheiluopisto Kisakeskus	53 600	0	-	53 600
Varalan Urheiluopisto	910 021	0	2 662 603	3 572 624
Vuokatin Urheiluopisto	1 398 491	117 800	-	1 516 291
Yhteensä	16 424 149	1 205 000	12 235 807	29 864 956

*Sisältää Folkhälsan Utbildning Ab:lle yhteensä myönnetyt rakentamis- ja kehittämisavustukset sekä yhteensä myönnetyn ammatillisen koulutuksen rahoituksen. Folkhälsan Ab toimii kattojärjestönä sekä Solvalla että Norvallaan urheiluopistoille.

Taulukko 19. Valtion kokonaisrahoitus alueellisille liikunnan koulutuskeskuksille vuonna 2024 (€). Lähteet: Opetushallitus; SALAMA

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus	Rakentamis- ja kehittämisavustukset	Ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitus	Valtion kokonaisrahoitus yhteensä
Itä-Suomen liikuntaopisto	262 823	0	373 394	636 217
Norrvalle Idrottsinstitut	297 610	0*	-*	297 610
OSAO	11 437	0	-	11 437
Yhteensä	571 870	0	373 394	945 264

*Sis. taulukon 18 lukuihin (ks. Solvalla Idrottsinstitut).

4.2 Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) vuonna 2024 oli yhteensä noin 17,6 miljoonaa euroa (taulukko 20). Summaan sisältyvät suoriteperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä koulutuskeskuksille myönnettyt rakentamis-, opintoseteli-, laatu ja kehittämisavustukset.

Valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille maksettiin vapaan sivistystyön käyttökustannuksiin perustuvaa valtionosuutta yhteensä noin 16,4 miljoonaa euroa. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijavuorokausia kertyi kaikkiaan 256 329 kappaletta.

Taulukko 20. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) ja vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijavuorokaudet vuonna 2024. Lähteet: Opetushallitus; SALAMA; Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta

Valta- kunnalliset liikunnan koulutus- keskukset	Valtion kokonais- rahoitus (€)*	Suorite- perus- teinen vs-vos (€)	Hyväk- sytyt Vs-vrk	Toteu- tuneet Vs-vrk	Toteutuneet maksullisen palvelu- toiminnan- vrk	Toteu- tuneet yhteensä
Eerikkilän Urheiluopisto	2 953 174	2 884 074	44 722	44 176	26 480	70 656
Kisakallion Urheiluopisto	2 547 038	2 444 438	-	37 442	-	37 442
Kuortaneen Urheiluopisto	2 196 086	2 171 086	33 255	33 255	37 548	70 803
Lapin Urheiluopisto	685 428	655 428	-	10 693	-	10 693
Liikuntakeskus Pajulahti	2 547 656	2 547 656	-	39 023	-	-
Solvalla Idrottsinstitut	358 942	358 942	5 498	5 498	-	5 498
Suomen Urheiluopisto	2 827 242	2 050 242	-	31 404	27 217	58 621
Tanhuvaaran Urheiluopisto	1 008 773	950 173	-	14 554	-	14 554
Urheiluopisto Kisakeskus	53 600	53 600	-	4 924	-	-
Varalan Urheiluopisto	960 022	910 022	13 875	13 939	23 611	37 550
Vuokatin Urheiluopisto	1 516 291	1 398 491	-	21 421	-	21 421
Yhteensä	17 654 252	16 424 151	97 350	256 329	114 856	371 185

*Kokonaisrahoitus (pl. ammatillinen koulutus) sisältäen suoritusperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnettyt harkinnanvaraiset rakentamis-, opintoteteli-, laatu- ja kehittämisavustukset.

Vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus määräytyy ministeriön vahvistaman opiskelijavuorokausien määrän ja opiskelijavuorokautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Opiskelijavuorokausi on yhden opiskelijan vuorokauden mittainen opiskelujakso, jonka aikana hän saa ohjattua opetusta vähintään viisi tuntia. Opiskelijavuorokauden ja -päivän yksikköhinta määritellään käyttökustannusten perusteella. Liikunnan koulutuskeskusten vuotuinen valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla sille vahvistetulla opiskelijavuorokausien/-päivien määrällä opiskelijavuorokautta/-päivää kohden määrätty yksikköhinta. Vuonna 2024 opiskelijavuorokausien yksikköhinta oli 94,30 euroa (yksityisellä ylläpitäjällä 100,44 euroa). Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetään valtionosuutta 65 prosenttia lasketusta valtionosuuden perusteesta.

4.3 Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) oli 571 870 euroa (taulukko 21).

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksien laskentaperusteena käytetään opiskelijapäivää. Opiskelijapäivään sisältyy yhden opiskelijan vähintään neljän tunnin mittainen päiväkohtainen opiskelujakso. Toteutuneita vapaan sivistystyön opiskelijapäiviä kertyi alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa yhteensä 44 782 (taulukko 21). Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijapäivien enimmäismääräksi vuodelle 2024 vahvistettiin 53 000. Päätöksen pohjana on vuonna 2022 tehty suoritepäätös. Opiskelijavuorokauden tavoin myös opiskelijapäivän yksikköhinta määritetään vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan rajoissa. Vuonna 2024 opiskelijapäivän yksikköhinta oli 16,60 euroa.

Taulukko 21. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten kokonaisrahoitus (pl. ammatillisen koulutuksen rahoitus) ja vapaan sivistystyön suoriteperusteinen valtionosuus sekä opiskelijapäivät vuonna 2024. Lähteet: SALAMA; Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta

Alueelliset liikunnan koulutuskeskukset	Valtion kokonaisrahoitus (€)*	Suoriteperusteinen vs-vos (€)	Opiskelijapäivät (lkm)	
			Hyväksytyt Vs-pv	Toteutuneet Vs-pv
Itä-Suomen liikuntaopisto	262 823	262 823	24 358	25 814
Norrvalla Idrottsinstitut	297 610	297 619	27 582	18 494
OSAO	11 437	11 437	1 060	474
Yhteensä	571 870	571 879	53 000	44 782

*Kokonaisrahoitus (pl. ammatillinen koulutus) sisältäen suoritusperusteiset vapaan sivistystyön valtionosuudet sekä myönnettyt harkinnanvaraiset rakentamis-, opintoteteli-, laatu- ja kehittämisavustukset.

4.4 Rakentamis- ja kehittämisavustukset

Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettiin harkinnanvaraisia rakentamisavustuksia yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa. Rakentamisavustusten taso on laskenut systemaattisesti aikavälillä 2020–2024 (taulukko 22). Avustuksia voidaan myöntää esimerkiksi liikuntapaikkojen ja vapaa-aikatiilojen rakentamiseen, peruskorjaukseen, hankkimiseen sekä varustamiseen. Suurimmat avustukset myönnettiin Suomen Urheiluopiston tennispadelhallin peruskorjaukseen ja laajentamiseen (750 000 €) ja Pajulahden valmennus- ja liikuntakeskuksen majoitus 3 peruskorjaukseen, ilmanvaihdon, valaistuksen ja yleisien tilojen pintojen uusimiseen sekä tietoliikenteen parantamiseen (146 900 €). Liikunnan koulutuskeskuksille myönnettyt harkinnanvaraiset rakentamisavustukset ovat laskeneet vuodesta 2019 lähtien. Opintoteteli-, laatu- ja kehittämisavustuksia myönnettiin yhteensä 211 000 euroa eli noin 90 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023 (taulukko 23).

Taulukko 22. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt rakentamisavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu RKI 2015=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2020	2 000 000	2 351 242
2021	1 905 000	2 124 205
2022	1 821 180	1 876 507
2023	1 666 050	1 666 050
2024	1 205 000	1 205 000

Taulukko 23. Liikunnan koulutuskeskuksille myönnetyt opintoseteli-, laatu- ja kehittämisavustukset 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Vuosi	Avustukset	Indeksikorjatut avustukset
2020	350 000	399 111
2021	300 000	335 790
2022	300 000	324 461
2023	300 000	308 831
2024	211 000	211 000

4.5 Koulutuskeskusten opiskelijamäärät

Liikunnan koulutuskeskusten järjestämä koulutus voidaan jaotella ryhmiin koulutustehtävittäin. Merkittävin määrä opiskelijoita on mukana vapaan sivistystyön koulutuksessa. Vuonna 2024 valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijoina oli yhteensä 85 910 henkilöä (taulukko 24), ja alueellisissa liikunnan koulutuskeskuksissa opiskelijoita oli 18 195 (taulukko 25). Opiskelijamäärät ovat vaihdelleet koronapandemian myötä, mutta viimeisimpinä tarkasteluvuosina pysytelleet samankaltaisina.

Taulukko 24. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2024 (hlöä). Lähde: Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta

Liikunnan koulutuskeskukset	Vapaa sivistys- työ	Ammatil- linen perus- koulutus	Ammatti- ja erikois- ammatti- tutkinnot	Muu ammatil- linen koulutus	Yhteensä
Eerikkilän Urheiluopisto	28 767	-	114	-	28 881
Kisakallion Urheiluopisto*	-	-	-	-	-
Kuortaneen Urheiluopisto	19 609	120	149	103	19 981
Lapin Urheiluopisto	6 717	288	53	34	7 092
Liikuntakeskus Pajulahti*	-	-	-	-	-
Solvalla Idrottsinstitut	3 624	49	16	-	3 689
Suomen Urheiluopisto	13 365	258	365	-	13 988
Tanhuvaaran Urheiluopisto	6 199	74	15	-	6 288
Urheiluopisto Kisakeskus**	-	-	-	-	-
Varalan Urheiluopisto	5 479	185	65	-	5 729
Vuokatin Urheiluopisto***	-	110	152	-	262
Yhteensä	83 760	1 084	929	137	85 910
Osuus, %	97,5	1,3	1,1	0,2	100,0

*Kisakallion ja Pajulahden osalta tilastoja ei toimitettu vuodelta 2024.

**Kisakeskuksen osalta tietoja ei toimitettu vuodelta 2024 toiminnan päättymisen vuoksi.

***Vuokatin osalta vapaan sivistystyön opiskelijamäärää ei toimitettu vuodelta 2024.

Taulukko 25. Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijamäärät koulutustehtävittäin vuonna 2023 (hlöä). Lähde: Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten ilmoitukset toteutuneesta opetuksesta

Liikunnan koulutus- keskus	Vapaa sivistys- työ	Ammatil- linen perus- koulutus	Ammatil- linen lisä- koulutus	Muu maksullinen palvelu- toiminta	Yhteensä
Itä-Suomen Liikuntaopisto	7986	154	34	0	8 174
Norrvalle Idrottsinstitut	9 830	44	16	0	9 890
OSAO	131	-	-	-	131
Yhteensä	17 947	198	50	0	18 195

5 Liikunnan kansalaistoiminta

- OKM tukee liikunnan kansalaistoimintaa myöntämällä liikuntajärjestöille yleis- ja erityisavustuksia.
- Avustusta myönnetään vuosittain noin 115 järjestölle.
- OKM jakaa seuratoiminnan kehittämistukea (seuratuki) suoraan paikallistasolle liikuntaa ja urheilua järjestäville yhdistyksille.
- Suomessa on vajaa 8 200 liikunta- ja urheiluseuraa.
- Hyödyllisiä linkkejä: <https://okm.fi/liikuntajarjestot>;
<https://www.jamk.fi/fi/projekti/liikunnan-jarjestotietokanta>;
<https://www.jamk.fi/fi/projekti/seuratietokanta>

Liikunnan kansalaistoiminta on merkittävä osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Liikunnan kansalaistoiminta perustuu vahvasti vapaaehtoistoimintaan nykypäivän ammattimaistumiskehityksestä huolimatta. Liikunnan ja urheilun parissa tehtävän vapaaehtoistyön arvo on 0,9–1,5 miljardia euroa laskentatavasta riippuen. Liikuntajärjestöt järjestävät koulutus-, valmennus- ja kilpailutoimintaa jäsenilleen ja jäsenyhdistyksilleen, mutta eivät voi ilman ministeriön lupaa jakaa saamaansa valtionavustusta edelleen.

5.1 Liikuntaa edistävien järjestöjen avustuskriteerit

Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusjärjestelmä uudistettiin vuodelle 2021, jolloin päivitettiin järjestöryhmittely ja avustuskriteeristö. Järjestöryhmittelyssä liikuntajärjestöt jaotellaan neljään ryhmään: valtakunnallisiin lajiliittoihin, liikunnan palvelujärjestöihin, muihin liikuntaa edistäviin järjestöihin sekä liikunnan aluejärjestöihin.

Yleisavustuksien arviointikriteeristö jaotellaan järjestöryhmäkohtaisiin peruskriteereihin (85 % avustuksesta) ja kaikille yhteisiin vastuullisuuskriteereihin (15 % avustuksesta). Peruskriteerien avulla arvioidaan järjestöjen toiminnan laajuutta,

laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Vastuullisuuskriteerien avulla arvioidaan kaikkien avustusta saavien järjestöjen toiminnan laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta, liikuntalain tavoitteiden toteuttamista sekä liikunnan ja urheilun eettisiä periaatteita. Kaikille yhteiset vastuullisuuskriteerit ovat hyvä hallinto, sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö sekä ympäristövastuu. Arviointiperusteissa huomioidaan myös, miten järjestö noudattaa Suomea sitovia kansainvälisiä säännöksiä. Antidopingtoimintaa arvioidaan osalla järjestöistä (luku 9).

5.2 Valtionavustukset liikuntaa edistäville järjestöille

Liikuntaa edistäville järjestöille myönnettiin yleisavustuksia yhteensä 40,5 miljoonaa euroa. Avustusta sai 115 liikuntajärjestöä, joista valtakunnallisia lajiliittoja oli 73, palvelujärjestöjä 2, muita liikuntaa edistäviä järjestöjä 25 ja liikunnan aluejärjestöjä 15 (taulukko 26).

Taulukko 26. Yleisavustusta saaneet liikuntajärjestöt järjestöryhmittäin 2024.

Lähde: Esittelymuistiot

Liikuntajärjestöjen ryhmittely	Hakusumma	Myöntö	Avustuksen saaneet liikuntajärjestöt (lkm)
Lajiliitot (74)	27 226 300	22 864 190	73
Palvelujärjestöt (2)	9 390 000	8 396 500	2
Muut liikuntaa edistävät järjestöt (25)	5 979 960	5 465 668	25
Liikunnan aluejärjestöt (15)	4 157 117	3 855 600	15
Yhteensä	46 753 377	40 581 958	115

Liikuntaa edistäville järjestöille myönnettiin lisäksi hankeavustuksia yhteensä noin 11,3 miljoonaa euroa vuonna 2024. Suurin yksittäinen hankeavustus (7,8 milj. €) myönnettiin Suomen Olympiakomitealle (luku 8).

Hankeavustus on avustusmuoto, joka kohdistuu rajattuihin ja tavoitteellisiin kehittämishankkeisiin. Hankeavustuksella pyritään vahvistamaan vaikuttavia ja pitkäjänteisiä toimintamalleja liikunnan kentällä.

Liikunnan aluejärjestöt ovat laajasti mukana Liikkuvat-kokonaisuuden toteutuksessa osana liikunnallisen elämäntavan edistämistä. Tähän Liikkuvat-kokonaisuuksien koordinointiin ja toteutukseen liikunnan aluejärjestöille myönnetään hankeavustuksia (luku 10).

Lajiliitoille myönnettiin valtionavustusta (hankeavustukset mukaan lukien) yhteensä noin 24 miljoonaa euroa (taulukko 27). Valtakunnalliset palvelujärjestöt saivat noin 16,3 miljoonaa euroa (taulukko 28), muut liikuntaa edistävät järjestöt noin 6,3 miljoonaa euroa (taulukko 29) ja aluejärjestöt noin 5 miljoonaa euroa (taulukko 30). Vuosittaiset erot järjestöryhmittäisissä valtionavustuksen kokonaismäärissä selittyvät pitkälti myönnettyjen hankeavustusten vaihtuvissa euromäärissä.

OKM käy vuosittain tavoiteohjauskeskustelut Olympiakomitean, Paralympiakomitean ja liikunnan aluejärjestöjen kanssa. Tavoiteohjauksessa määritetään yhteiset tavoitteet ja toiminnan tuloksellisuus.

Taulukko 27. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Lajiliitot. Lähde: SALAMA

Lajiliitot	2021	2022	2023*	2024
1 Akk-Motorsport ry	286 000	292 000	302 000	305 580
2 Kansainvälinen Voimalajiliitto – World Heavy Events Association ry	15 000	30 000	15 000	14 574
3 Sukeltajaliitto ry	175 000	195 000	181 000	175 009
4 Suomen Agilityliitto ry	133 000	138 000	110 000	106 359
5 Suomen Aikidoliitto ry	60 000	60 000	60 000	58 014
6 Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	176 000	260 000	190 000	304 607
7 Suomen Ampumahiihtoliitto ry	235 000	316 500	235 000	227 222
8 Suomen Ampumaurheiluliitto ry	714 000	790 000	683 500	694 101
9 Suomen Biljardiliitto ry	90 000	80 000	80 000	77 352
10 Suomen Brasilialaisen Jujutsun Liitto ry	0	10 000	10 000	10 000
11 Suomen Bridgeliitto ry	10 000	10 000	10 000	10 000
12 Suomen Cheerleadingliitto ry	130 900	219 670	135 000	128 621
13 Suomen Curlingliitto ry	113 000	135 060	92 500	87 257
14 Suomen Dartsliitto ry	26 500	37 000	27 000	25 979

Lajiliitot		2021	2022	2023*	2024
15	Suomen Fitnessurheilu ry	15 000	16 000	0	0
16	Suomen Frisbeegolfliitto ry	66 000	92 000	74 000	71 900
17	Suomen Golfliitto ry	620 000	710 000	575 000	575 968
18	Suomen Hiihtoliitto ry	1 140 500	1 289 360	1 030 000	1 000 767
19	Suomen Hockeyliitto ry	30 500	34 585	29 000	27 356
20	Suomen I.T.F. Taekwon-Do ry	49 000	55 000	25 000	24 290
21	Suomen Ilmailuliitto ry	395 000	385 000	380 000	367 423
22	Suomen Jousiampujain Liitto ry	95 000	132 150	91 000	85 842
23	Suomen Judoliitto ry	331 500	335 000	307 000	298 287
24	Suomen Jääkiekkoliitto ry	2 333 400	3 161 000	1 607 000	1 640 913
25	Suomen Jääpalloliitto ry	210 000	220 000	145 000	150 201
26	Suomen Karateliitto ry	258 000	250 260	245 000	238 046
27	Suomen Kaukalopalloliitto ry	110 000	110 000	110 000	106 359
28	Suomen Keilailuliitto ry	257 000	280 000	260 000	251 394
29	Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	10 000	10 000	10 000	10 000
30	Suomen Kiipeilyliitto ry	0	120 000	82 500	79 769
31	Suomen Koripalloliitto ry	1 441 400	2 268 000	993 000	1 456 715
32	Suomen Krikettiliitto ry	85 000	45 000	45 000	43 298
33	Suomen Käsipalloliitto ry	406 400	569 202	325 000	315 776
34	Suomen Lentopalloliitto ry	1 669 200	1 952 872	920 000	885 210
35	Suomen Liitokiekkoliitto ry	36 000	30 000	30 000	29 007
36	Suomen Luisteluliitto ry	290 000	305 000	282 000	273 996
37	Suomen Lumilautaliitto ry	227 000	216 240	185 000	194 514
38	Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	445 500	423 005	400 000	388 647
39	Suomen Miekkaile- ja 5-otteliitto ry	166 500	161 505	160 000	154 704
40	Suomen Moottoriliitto ry	193 000	198 000	203 000	197 238
41	Suomen Muay Thai-Liitto ry	15 000	15 000	15 000	14 150
42	Suomen Nyrkkeilyliitto ry	213 000	230 000	220 000	213 756
43	Suomen Padelliitto ry	0	44 000	45 000	42 449
44	Suomen Painiliitto ry	348 500	440 000	320 000	310 918
45	Suomen Painonnostoliitto SPNL ry	219 000	216 780	195 000	189 466

Lajiliitot		2021	2022	2023*	2024
46	Suomen Palloliitto ry	2 233 200	2 387 030	2 135 000	2 107 000
47	Suomen Pesäpalloliitto PPL ry	644 000	658 000	635 000	616 978
48	Suomen Petanque-Liitto SP-L ry	25 000	25 000	25 000	24 055
49	Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	40 000	40 000	40 000	38 676
50	Suomen Purjehdus ja Veneily ry	669 000	677 255	642 000	620 751
51	Suomen Pyöräily ry	171 500	168 000	165 000	160 317
52	Suomen Pöytätennisliitto ry	157 500	184 237	123 000	128 349
53	Suomen Ratagolfliitto ry	10 000	10 000	10 000	10 000
54	Suomen Ratsastajainliitto ry	800 000	771 690	747 000	725 799
55	Suomen Ringetteliitto ry	181 500	267 096	191 000	185 579
56	Suomen Rugbyliitto ry	22 000	24 000	23 000	22 130
57	Suomen Salibandyliitto ry	1 596 400	2 471 000	1 230 000	1 315 090
58	Suomen Shakkiliitto ry	94 000	60 000	55 000	52 920
59	Suomen Squashliitto ry	157 000	177 290	150 000	145 035
60	Suomen Sulkapalloliitto ry	401 500	374 705	312 000	294 315
61	Suomen Suunnistusliitto ry	888 000	927 860	805 000	882 153
62	Suomen Taekwondoliitto ry	172 500	212 000	165 000	160 317
63	Suomen Taitoluisteluliitto ry	482 500	465 800	412 500	400 793
64	Suomen Tanssiurheiluliitto ry	338 500	345 988	323 000	313 833
65	Suomen Tennisliitto ry	405 000	445 000	356 000	345 896
66	Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	21 000	23 000	22 000	21 168
67	Suomen Triathlonliitto ry	51 700	63 000	55 000	53 180
68	Suomen Uimaliitto ry	764 400	885 000	750 000	731 639
69	Suomen Urheiluliitto ry	1 073 000	1 160 870	1 082 000	1 060 291
70	Suomen Valjakkourheilijoiden Liitto ry	27 000	27 000	28 000	37 205
71	Suomen Vapaaotteluliitto ry	20 000	20 000	20 000	19 244
72	Suomen Vesihiihtourheilu ry	11 000	11 000	10 000	10 000
73	Suomen Voimanostoliitto ry	60 500	97 000	64 000	62 184
74	Suomen Voimisteluliitto ry	1 831 500	1 755 000	1 545 000	1 675 259
	Yhteensä	27 190 000	31 622 010	23 560 000	24 083 190

*Vuoden 2023 osalta puuttuu mahdolliset hankeavustukset.

Taulukko 28. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Valtakunnalliset palvelujärjestöt. Lähde: SALAMA

Palvelujärjestöt	2021	2022	2023	2024
1. Suomen Olympiakomitea ry	13 590 000	13 380 000	14 350 000	14 195 500
2. Suomen Paralympiakomitea ry	2 329 000	2 425 000	371 000	2 136 000
Yhteensä	15 919 000	15 805 000	14 721 000	16 331 500

Taulukko 29. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Muut liikuntaa edistävät järjestöt. Lähde: SALAMA

Muut liikuntaa edistävät järjestöt	2021	2022	2023	2024
1. Finlands Svenska Idrott Cif Rf	1 131 000	1 141 000	1 150 000	1 159 148
2. Koululiikuntaliitto KLL ry	386 000	316 000	316 000	306 640
3. Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	92 000	92 000	92 000	89 270
4. Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	378 000	408 000	378 000	379 470
5. Pyöräliitto ry, Cykelförbundet rf	-	21 000	21 000	20 370
6. Reserviläisurheiluliitto ry	49 000	49 000	49 000	47 540
7. Suomen Aikuisurheiluliitto ry	75 000	75 000	75 000	72 780
8. Suomen Ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry	222 500	214 500	229 800	187 280
9. Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	370 000	320 000	426 000	310 520
10. Suomen Kyykkäliitto ry	10 000	10 000	10 000	10 000
11. Suomen Latu ry	1 000 000	1 018 000	1 029 617	1 097 000
12. Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	149 000	149 000	149 000	144 590
13. Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto ry	190 000	220 000	120 000	167 630
14. Suomen Moottorikelkkailijat Yhdistys ry	-	-	-	10 000
15. Suomen Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistysten Urheiluliitto ry	188 000	78 000	78 000	75 690
16. Suomen Sotilasurheiluliitto ry	59 000	59 000	59 000	57 250
17. Suomen Työväen Urheiluliitto ry	1 304 000	1 278 000	1 278 000	1 280 250

Muut liikuntaa edistävät järjestöt		2021	2022	2023	2024
18.	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	550 000	537 000	537 000	533 100
19.	Suomen Urheilufysioterapeutit ry	35 000	35 000	35 000	33 960
20.	Suomen Urheilumanagerit ry	12 000	12 000	12 000	11 640
21.	Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	12 000	20 000	20 000	19 400
22.	Suomen Valmentajat ry	300 000	375 000	375 000	219 820
23.	Suomen Retkeilyliitto ry	18 000	18 000	18 000	17 460
24.	Urheiluopistojen Yhdistys Ry	65 000	52 500	75 000	48 520
25.	Urheilutoimittajain Liitto ry	21 000	22 000	22 000	21 340
	Yhteensä	6 616 500	6 520 000	6 554 417	6 320 668

Taulukko 30. Liikuntajärjestöjen valtionavustukset järjestöittäin 2021–2024 (€), indeksikorjaamaton. Liikunnan aluejärjestöt. Lähde: SALAMA

Liikunnan aluejärjestöt		2021	2022	2023	2024
1.	Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	275 000	325 500	622 235	218 000
2.	Etelä-Savon Liikunta ry	294 000	351 000	367 000	216 000
3.	Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	614 000	776 000	849 000	463 000
4.	Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	1 121 500	1 330 500	1 285 040	1 057 500
5.	Kainuun Liikunta ry	501 000	478 000	289 000	209 000
6.	Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	240 000	280 000	301 000	201 000
7.	Keski-Suomen Liikunta ry	278 000	353 000	351 600	208 000
8.	Kymenlaakson Liikunta ry	272 500	315 000	292 487	205 000
9.	Lapin Liikunta ry	281 000	343 500	344 000	260 200
10.	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	951 000	1 034 500	1 070 467	813 100
11.	Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry*	513 000	560 000	702 533	387 000
12.	Pohjois-Karjalan Liikunta ry	254 000	301 500	317 000	196 000
13.	Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	309 000	429 000	454 000	225 000
14.	Pohjois-Savon Liikunta ry	273 500	335 500	349 000	214 000
15.	Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	341 500	386 000	393 366	204 000
	Yhteensä	6 519 000	7 599 000	7 987 728	5 076 800

5.3 Toimintamenot ja valtionavustukset

Liikuntajärjestöjen saamien valtionavustusten osuus järjestöjen varsinaisista toimintamenoista oli noin 25,6 prosenttia (taulukko 35). Avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista vaihtelee huomattavasti sekä järjestöryhmien että yksittäisten järjestöjen välillä (taulukot 31–34).

Liikuntalain mukaan valtionavustukseen hyväksyttävänä toimintamenoina ei pidetä liiketoiminnasta aiheutuneita menoja. Hyväksyttäviä toimintamenoja eivät ole:

- välitystoiminnasta, varainhankinnasta, sijoitustoiminnasta aiheutuneet menot,
- työntekijälle rahapalkan lisäksi annettavat työsuhde-edut sekä tietyistä palkkausmenoista aiheutuvat menot,
- lainojen lyhennyksistä ja koroista, vuokratuloista, poistoista ja varauksista aiheutuvat menot,
- keskinäisistä avustuksista aiheutuvat menot,
- erikseen määriteltyjen irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenot.

Kilpailujen järjestämisestä ja julkaisutoiminnasta aiheutuvat menot on mahdollista hyväksyttää valtionavustusta haettaessa. Lisäksi järjestön toiselle myymistään tavaroista, hallinto- ja tietohallintapalveluista saaduilla tuloilla katettuja menoja katsotaan valtionavustukseen hyväksyttävänä. Taulukoissa 31–34 esitetyistä järjestöjen varsinaisen toiminnan kuluista on poistettu hyväksymättömät menot. Taulukoiden sisältämät varsinaisen toiminnan kulut on koottu liikuntajärjestöjen luovuttamien toimintakertomusten ja tilinpäätösten pohjalta.

Taulukko 31. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Lajiliitot. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2024; SALAMA

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1. Akk-Motorsport ry	1 900 037	290 580	15 000	305 580	16,1 %
2. Kansainvälinen Voimalajiliitto – World Heavy Events Association ry	135 179	14 574	0	14 574	10,8 %
3. Sukeltajaliitto ry	597 773	175 009	0	175 009	29,3 %
4. Suomen Agilityliitto ry	835 460	106 359	0	106 359	12,7 %
5. Suomen Aikidoliitto ry	129 619	58 014	0	58 014	44,8 %
6. Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon Liitto ry	2 527 089	184 607	120 000	304 607	12,1 %
7. Suomen Ampumahiihtoliitto ry	1 571 554	227 222	0	227 222	14,5 %
8. Suomen Ampumaurheiluliitto ry	3 123 786	664 101	30 000	694 101	22,2 %
9. Suomen Biljardiliitto ry	369 362	77 352	0	77 352	20,9 %
10. Brasilialaisen Jujutsun Liitto ry	234 662	10 000	0	10 000	4,3 %
11. Suomen Bridgeliitto ry	163 165	10 000	0	10 000	6,1 %
12. Suomen Cheerleadingliitto ry	1 797 660	128 621	0	128 621	7,2 %
13. Suomen Curlingliitto ry	171 767	87 257	0	87 257	50,8 %
14. Suomen Dartsliitto ry	240 620	25 979	0	25 979	10,8 %
15. Suomen Fitnessurheilu ry	-	0	0	0	-
16. Suomen Frisbeegolfliitto ry	418 345	71 900	0	71 900	17,2 %
17. Suomen Golfliitto ry	5 960 948	555 968	20 000	575 968	9,7 %
18. Suomen Hiihtoliitto ry*	6 803 774	1 000 767	0	1 000 767	14,7 %
19. Suomen Hockeyliitto ry	87 109	27 356	0	27 356	31,4 %

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
20. Suomen I.T.F. Taekwon-Do ry	241 624	24 290	0	24 290	10,1 %
21. Suomen Ilmailuliitto ry	1 361 112	367 423	0	367 423	27,0 %
22. Suomen Jousiampujain Liitto ry	316 001	85 842	0	85 842	27,2 %
23. Suomen Judoliitto ry	1 107 603	298 287	0	298 287	26,9 %
24. Suomen Jääkiekkoliitto ry**	24 188 518	1 515 913	125 000	1 640 913	6,8 %
25. Suomen Jääpalloliitto ry	318 911	140 201	10 000	150 201	47,1 %
26. Suomen Karateliitto ry	470 435	238 046	0	238 046	50,6 %
27. Suomen Kaukalopalloliitto ry	223 411	106 359	0	106 359	47,6 %
28. Suomen Keilailuliitto ry	490 237	251 394	0	251 394	51,3 %
29. Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry	131 410	10 000	0	10 000	7,6 %
30. Suomen Kiipeilyliitto ry	594 371	79 769	0	79 769	13,4 %
31. Suomen Koripalloliitto ry	7 545 259	936 715	520 000	1 456 715	19,3 %
32. Suomen Krikettiliitto ry	386 310	43 298	0	43 298	11,2 %
33. Suomen Käsipalloliitto ry	1 800 358	315 776	0	315 776	17,5 %
34. Suomen Lentopalloliitto ry	4 979 653	885 210	0	885 210	17,8 %
35. Suomen Liitokiekkoliitto ry	84 379	29 007	0	29 007	34,4 %
36. Suomen Luisteluliitto ry	498 401	273 996	0	273 996	55,0 %
37. Suomen Lumilautaliitto ry***	584 980	174 514	20 000	194 514	33,3 %
38. Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	725 710	388 647	0	388 647	53,6 %
39. Suomen Miekkaile- ja 5-otteliitto ry	374 569	154 704	0	154 704	41,3 %
40. Suomen Moottoriliitto ry	930 879	197 238	0	197 238	21,2 %
41. Suomen Muay Thai-Liitto ry	71 051	14 150	0	14 150	19,9 %
42. Suomen Nyrkkeilyliitto ry	477 367	213 756	0	213 756	44,8 %

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
43. Suomen Padelliitto ry	499 156	42 449	0	42 449	8,5 %
44. Suomen Painiliitto ry	1 120 484	310 918	0	310 918	27,7 %
45. Suomen Painonnostoliitto SPNL ry	367 648	189 466	0	189 466	51,5 %
46. Suomen Palloliitto ry	37 055 511	2 057 000	50 000	2 107 000	5,7 %
47. Suomen Pesäpalloliitto PPL ry	3 466 350	616 978	0	616 978	17,8 %
48. Suomen Petanque-Liitto SP-L ry	87 859	24 055	0	24 055	27,4 %
49. Suomen Potkunyrkkeilyliitto ry	163 784	38 676	0	38 676	23,6 %
50. Suomen Purjehdus ja Veneily ry	2 179 428	620 751	0	620 751	28,5 %
51. Suomen Pyöräily ry	386 304	160 317	0	160 317	41,5 %
52. Suomen Pöytätennisliitto ry	466 927	118 349	10 000	128 349	27,5 %
53. Suomen Ratagolfliitto ry	35 333	10 000	0	10 000	28,3 %
54. Suomen Ratsastajainliitto ry	3 624 663	725 799	0	725 799	20,0 %
55. Suomen Ringetteliitto ry	749 594	185 579	0	185 579	24,8 %
56. Suomen Rugbyliitto ry	358 729	22 130	0	22 130	6,2 %
57. Suomen Salibandyliitto ry	10 464 327	1 195 090	120 000	1 315 090	12,6 %
58. Suomen Shakkiliitto ry	241 753	52 920	0	52 920	21,9 %
59. Suomen Squashliitto ry	268 788	145 035	0	145 035	54,0 %
60. Suomen Sulkapalloliitto ry	677 895	294 315	0	294 315	43,4 %
61. Suomen Suunnistusliitto ry	2 707 729	782 153	100 000	882 153	32,6 %
62. Suomen Taekwondoliitto ry	598 985	160 317	0	160 317	26,8 %
63. Suomen Taitoluisteluliitto ry	3 000 074	400 793	0	400 793	13,4 %
64. Suomen Tanssiurheiluliitto ry	567 919	313 833	0	313 833	55,3 %
65. Suomen Tennisliitto ry	2 453 279	345 896	0	345 896	14,1 %

Lajiliitot	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
66. Suomen Tikkaurheiluliitto STURL ry	37 263	21 168	0	21 168	56,8 %
67. Suomen Triathlonliitto ry	273 344	53 180	0	53 180	19,5 %
68. Suomen Uimaliitto ry	2 493 228	721 639	10 000	731 639	29,3 %
69. Suomen Urheiluliitto ry	6 177 368	1 051 291	9 000	1 060 291	17,2 %
70. Suomen Valjakko-urheilijoiden Liitto ry	77 057	27 205	10 000	37 205	48,3 %
71. Suomen Vapaaotteliitto ry	83 535	19 244	0	19 244	23,0 %
72. Suomen Vesihiihtourheilu ry	17 892	10 000	0	10 000	55,9 %
73. Suomen Voimanostoliitto ry	361 172	62 184	0	62 184	17,2 %
74. Suomen Voimisteluliitto ry	5 777 914	1 625 259	50 000	1 675 259	29,0 %
Yhteensä	161 811 747	22 864 190	1 219 000	24 083 190	18,1 %

*Tilikausi 1.11.2023–30.6.2024.

**Tilikausi 1.7.2023–30.6.2024.

***Tilikausi 1.6.2023–31.5.2025.

Taulukko 32. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Valtakunnalliset palvelujärjestöt. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2024; SALAMA

Valtakunnalliset palvelujärjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1.	Suomen Olympiakomitea ry	10 553 263	6 395 500	7 800 000	14 195 500	134,5 %
2.	Suomen Paralympiakomitea ry	3 231 758	2 001 000	135 000	2 136 000	66,1 %
Yhteensä		13 785 021	8 396 500	7 935 000	16 331 500	118,5 %

Taulukko 33. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Muut liikuntaa edistävät järjestöt. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2024; SALAMA

Muut liikuntaa edistävät järjestöt		Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1.	Finlands Svenska Idrott Cif Rf	1 774 131	912 148	247 000	1 159 148	65,3 %
2.	Koululiikuntaliitto KLL ry	678 561	306 640	0	306 640	45,2 %
3.	Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	166 102	89 270	0	89 270	53,7 %
4.	Opiskelijoiden Liikuntaliitto ry	534 760	279 470	100 000	379 470	71,0 %
5.	Pyöräliitto ry, Cykelförbundet rf	647 041	20 370	0	20 370	3,1 %
6.	Reserviläisurheiluliitto ry	262 069	47 540	0	47 540	18,1 %
7.	Suomen Aikuisurheiluliitto ry	245 762	72 780	0	72 780	29,6 %

Muut liikuntaa edistävät järjestöt	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
8. Suomen Ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry	758 129	187 280	0	187 280	24,7 %
9. Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry	547 581	310 520	0	310 520	56,7 %
10. Suomen Kyykkäliitto ry	11 776	10 000	0	10 000	84,9 %
11. Suomen Latu ry	2 609 476	786 000	311 000	1 097 000	42,0 %
12. Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry	262 983	144 590	0	144 590	55,0 %
13. Suomen Monikulttuurinen Liikuntaliitto ry	249 740	77 630	90 000	167 630	67,1 %
14. Suomen Moottorikelkkailijat Yhdistys ry	148 751	10 000	0	10 000	6,7 %
15. Suomen Nuorten Miesten Kristillisten Yhdistysten Liitto ry	104 039	75 690	0	75 690	72,8 %
16. Suomen Sotilasurheiluliitto ry	178 313	57 250	0	57 250	32,1 %
17. Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry	1 823 010	1 235 250	45 000	1 280 250	70,2 %
18. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry	1 122 453	521 100	120 000	641 100	57,1 %
19. Suomen Urheilufysioterapeutit ry	132 671	33 960	0	33 960	25,6 %
20. Suomen Urheilumanagerit ry	21 764	11 640	0	11 640	53,5 %
21. Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	26 614	19 400	0	19 400	72,9 %
22. Suomen Valmentajat ry	475 843	169 820	50 000	219 820	46,2 %
23. Suomen Retkeilyliitto ry	86 230	17 469	0	17 469	20,3 %
24. Urheiluopistojen Yhdistys ry	283 231	48 520	0	48 520	17,1 %
25. Urheilutoimittajain Liitto ry	69 733	21 340	0	21 340	30,6 %
Yhteensä	13 220 764	5 465 677	963 000	6 428 677	48,7 %

Taulukko 34. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset järjestöittäin vuonna 2024. Liikunnan aluejärjestöt. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2024; SALAMA

Liikunnan aluejärjestöt	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)
1. Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry	949 853	168 000	50 000	218 000	23,0 %
2. Etelä-Savon Liikunta ry	782 799	196 000	20 000	216 000	27,6 %
3. Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	751 763	463 000	0	463 000	61,6 %
4. Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	2 873 024	382 500	675 000	1 057 500	36,8 %
5. Kainuun Liikunta ry	710 622	209 000	0	209 000	29,4 %
6. Keski-Pohjanmaan Liikunta ry	447 654	161 000	40 000	201 000	44,9 %
7. Keski-Suomen Liikunta ry	562 710	208 000	0	208 000	37,0 %
8. Kymenlaakson Liikunta ry	564 812	155 000	50 000	205 000	36,3 %
9. Lapin Liikunta ry	731 609	203 000	57 200	260 200	35,6 %
10. Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry	1 571 488	563 100	250 000	813 100	51,7 %
11. Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry	1 091 233	308 000	79 000	387 000	35,5 %
12. Pohjois-Karjalan Liikunta ry	441 138	196 000	0	196 000	44,4 %
13. Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	693 587	225 000	0	225 000	32,4 %
14. Pohjois-Savon Liikunta ry	572 571	214 000	0	214 000	37,4 %
15. Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	952 044	204 000	0	204 000	21,4 %
Yhteensä	13 696 907	3 855 600	1 221 200	5 076 800	37,1 %

Taulukko 35. Liikuntajärjestöjen toimintamenot ja valtionavustukset yhteensä vuonna 2024. Lähteet: Järjestöjen toimintakertomukset ja tilinpäätökset 2024; SALAMA

Järjestöryhmä	Varsinaisen toiminnan kulut (€)	Myönnetty yleisavustus (€)	OKM:n hankeavustukset (€)	OKM:n avustukset yhteensä (€)	OKM:n avustusten osuus varsinaisen toiminnan kuluista (%)*
Lajiliitot (73)	161 811 747	22 864 190	1 219 000	24 083 190	22,6 %
Palvelujärjestöt (2)	13 785 021	8 396 500	7 935 000	16 331 500	118,5 %
Muut liikuntaa edistävät järjestöt (26)	13 220 764	5 465 677	963 000	6 428 677	48,7 %
Aluejärjestöt (15)	13 696 907	3 855 600	1 221 200	5 076 800	37,1 %
Yhteensä	202 514 439	40 581 967	11 338 200	51 920 167	25,6 %

5.4 Liikunta- ja urheiluseuroille myönnetyt hankeavustukset

Liikuntalain mukaan kuntien tulee tukea paikallisten seurojen toimintaa. Ne voivat käyttää tähän tarkoitukseen kuntien liikuntatoimintaan osoitettuja valtionosuuksia.

OKM on jakanut vuodesta 2013 lähtien seuratoiminnan kehittämistukea (seuratuki) suoraan paikallistasolle. Seuratuki on tarkoitettu liikunta- ja urheiluseurojen perustoiminnan kehittämiseen. Tuen avulla vahvistetaan seuratoiminnan laatua, kehitetään seurojen perustoimintaa sekä mahdollistetaan liikunnan harrastaminen taloudellisesti erityisesti lapsille ja nuorille. Valtionavustuksen avulla edistetään yhteisöllisyyttä ja seurojen tekemää vapaaehtoistyötä sekä monimuotoisen liikunnan kansalaistoiminnan toteutumista.

Seuratukea myönnetään lasten ja nuorten matalan harrastuskynnyksen liikuntaan sekä perheliikuntaan liikuntalain nojalla. Liikuntalain yhtenä tarkoituksena on tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Likes/JAMK toteuttaa seuratuon seuranta- ja arviointia ja saa tähän tarkoitukseen rahoitusta OKM:stä.

Vuonna 2024 seuratukea myönnettiin seuroille yhteensä noin 3,8 miljoonaa euroa (taulukko 36). Hakemuksia tuli yhteensä 694, joista myönteisen tukipäätöksen sai 312 hakijaa, mikä vastasi noin 45 prosenttia kaikista hakijoista. Tuen piiriin pääsi yhteensä 332 seuraa, sillä osa hankkeista oli usean seuran yhteishankkeita. Vuoden 2024 taulukosta puuttuu tiettyä luokittelutietoa, koska avustusta muutettiin siten, ettei palkkaushankkeisiin, eikä kaksivuotisiin hankkeisiin enää myönnetty avustusta.

Taulukko 36. Seuratukihakemukset ja myönnetyt tuet 2020–2024.

Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA.

Vuosi	Hakemukset (lkm)	Myönnot (lkm)	Hakumäärä (€)	Myönnot (€)	Seuroja tuen piirissä (lkm)	Toiminnalliset (lkm)	Palkkaus (lkm)	Jatkohankkeet (lkm)
2020	645	358	6 833 736	3 477 500	407	170	75	112
2021	817	408	11 142 482	4 385 500	488	217	67	124
2022	695	376	9 675 633	4 615 200	458	200	31	145
2023	734	350	10 108 274	4 262 500	402	220	130	126
2024	694	312	9 967 341	3 810 700	332	0*	0*	0*

* Vuonna 2024 seuratukea ei enää myönnetty palkkaushankkeisiin, eikä useampivuotisiin hankkeisiin.

6 Liikunta-alan tiedolla johtaminen

- OKM rahoittaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden mukaisia liikuntatieteellisiä tutkimushankkeita ja -yhteisöjä.
- Avustuksien strategisena tavoitteena on päätöksenteon nojautuminen yhä vahvemmin tutkittuun tietoon.
- Liikuntatutkimuksen tavoitteita linjataan ”Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja 2020–2024” -julkaisussa.
- Liikuntatieteellisiä tutkimuslaitoksia ja -yhteisöjä ovat Liikunnan ja terveyden edistämissäätiö Likes/JAMK, UKK-instituutti, Huippu-urheilun instituutti KIHU, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Liikuntatieteellinen seura LTS sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut.

Vuonna 2024 OKM myönsi avustuksia liikuntatieteellisille tutkimushankkeille, sekä liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämistyöhön (luku 3), liikuntatieteellisille tutkimusyhteisöille, kansainvälisten tieteellisten konferenssien järjestämiseen (luku 7.3) sekä tiede- ja tiedonvälitysyhteisöjen muihin hankkeisiin yhteensä noin 8,4 miljoonaa euroa. Liikuntatutkimusta rahoittavat OKM:n lisäksi myös Suomen Akatemia, TEKES, Euroopan unioni, Kansaneläkelaitos, STM, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus STEA sekä lukuisat säätiöt.

6.1 Tiedolla johtamisen kehittäminen

Valtion talousarviossa on liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen ja tietopohjan vahvistamiseen määräraha, jonka tarkoituksena on osaltaan edesauttaa liikuntapolitiikan ja -alan eheän strategisen tason tiedollisen kokonaisuuden rakentamista. Tiedolla johtamisen perustana on systemaattisesti kerätty ja käsitelty tieto. Vuonna 2024 OKM myönsi noin 2 miljoonaa euroa liikunta-alan tiedolla johtamisen hankkeille. Lukuun sisältyvät liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja

kehittämistyöhön myönnetyt avustukset 445 000 euroa sekä eri tahoille käyttöön asetetut määrärahat. Suurin avustus (230 000 €) kohdentui Jyväskylän ammatti-korkeakoulun tutkimus- ja kehittämishankkeen toteutukseen.

6.2 Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit

Vuonna 2024 käynnistyneen liikuntatutkimuksen akatemiaohjelma ACTIVE myötä liikuntatutkimuksen valtionavustukset siirtyivät kokonaisuudessaan Suomen Akatemian vastuulle. Aiemmin rahoitus myönnettiin suoraan opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Muutoksen myötä hakuprosessi ja arviointi yksinkertaistuivat, kun ne keskitettiin yhdelle toimijalle.

ACTIVE-ohjelman tavoitteena on edistää liikuntatieteellisen tutkimuksen laatua, uusiutumista ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Ohjelma hyödyntää Suomen Akatemian tutkimusrahoitus- ja ohjelmalveluja, ja sen toteutuksessa jatketaan tiivistä yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Vuoden 2024 rahoitushaussa myönnettiin yhteensä 2,45 miljoonaa euroa viidelle tutkimushankkeelle, jotka käsittelevät fyysiseen aktiivisuuteen, liikuntaan ja urheiluun liittyviä teemoja. Ohjelma tukee monipuolista ja ajankohtaista tutkimusta, joka palvelee liikuntapolitiikan kehittämistä ja vastaa kansanterveyden haasteisiin.

6.3 Liikuntalääketieteen keskuskeskukset ja liikuntatieteellinen tiedonvälitystoiminta

OKM rahoittaa viiden liikuntalääketieteen keskuksen toimintaa. Liikuntalääketieteen keskusten saaman valtionavustuksen yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä perusteena on pidetty keskusten toteuttamaa liikuntatieteellistä tutkimustyötä, koulutustoimintaa ja tiedonvälitystä sekä liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutusta. Ministeriö käy keskusten kanssa vuosittaiset tavoiteohjauskeskustelut. Tavoiteohjauksen tarkoituksena on lisätä keskusten toiminnan tuloksellisuutta ja liikunnan edistämiseen liittyvän tiedon, asiantuntemuksen ja osaamisen vaikuttavuutta liikuntakulttuurissa. Kullakin keskuksella on oma liikuntatutkimuksen tai liikuntalääketieteellisen tutkimuksen painopistealueensa.

Liikuntatieteellisestä tiedonvälityksestä vastaavat Suomessa useat eri yksiköt. OKM:n tuki kohdistuu pääasiassa Liikuntatieteelliselle Seuralle (LTS ry), jonka tehtäviin on perinteisesti kuulunut tieteellisen tiedon popularisointi ja sen saattaminen liikuntaelämän toimijoiden käyttöön. Muita liikunnan tiedonvälitysyksiköitä ovat muun muassa Suomen Urheilukirjaston tietopalvelu ja Suomen Urheiluarkisto Helsingissä, UKK-instituutin kirjasto Tampereella ja Jyväskylän yliopiston kirjaston tietopalvelu.

Vuonna 2024 liikuntalääketieteen keskuskeskukset saivat valtionavustusta (mukaan lukien yleis- ja hankeavustukset) yhteensä 1 880 000 miljoonaa euroa (taulukko 37). Liikuntatieteellisistä tiedonvälitysyksiköistä Liikuntatieteelliselle Seuralle myönnettiin toiminta-avustusta euroa ja Suomen Urheiluhistorialliselle Seuralle 10 000 euroa.

Huippu-urheilun instituutti KIHU:n toimintaan myönnettiin 1 715 000 euron yleisavustus. KIHU:n saamasta avustuksesta vähintään 100 000 euroa tuli käyttää liikuntalääketieteen erikoislääkäritoimintaan. Suomen Urheilumuseosäätiön toiminta- ja yleisavustus oli 400 000 euroa. Muille liikuntatieteellisille yhteisöille myönnettiin toiminta-avustusta yhteensä 470 360 euroa. Taulukossa esiteltujen määrärahojen ohella liikunnan tiedolla johtamisen varoja myönnettiin myös Helsingin yliopiston urheiluoikeuden professuuriin, yhteensä 70 000 euroa.

Taulukko 37. Liikuntatieteellisten yhteisöjen valtionavustukset vuonna 2024 (€).

Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Liikuntatieteelliset yhteisöt	Yleis- avustukset	Hanke- avustukset	Kokonais- summa
Liikuntalääketieteen keskuskeskukset	1 880 000	0	1 880 000
Tampereen Urheilulääkäriasema	380 000	0	380 000
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö / Oulun Liikuntalääketieteellinen Klinikka	380 000	0	380 000
Paavo Nurmi -keskuksen kannatusyhdistys ry / Paavo Nurmi -keskus	380 000	0	380 000
Terveysliikunnan ja ravinnon tutkimus- säätiö / Kuopion liikuntalääketieteen tutkimuslaitos	360 000	0	360 000
Urheilulääketieteen säätiö / Helsingin urheilulääkäriasema	380 000	0	380 000
Liikuntatieteelliset tiedonvälitysyksiköt	810 000	0	810 000
Liikuntatieteellinen Seura ry	800 000	0	800 000
Suomen Urheiluhistoriallinen Seura ry	10 000	0	10 000
Huippu-urheilun instituutti KIHU	1 715 000	157 000	1 872 000
Suomen Urheilumuseosäätiö	400 000	0	400 000
Muut liikuntatieteelliset yhteisöt	465 360	5 000	470 360
Suomen Urheilufysioterapeutit ry	33 960	0	33 960
Suomen Urheilulääkäriyhdistys ry	-	-	-
Suomen Urheilupsykologinen Yhdistys ry	19 400	0	19 400
Urheiluoikeuden yhdistys ry	12 000	5 000	17 000
Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiö	400 000	0	400 000
Kaikki yhteensä	5 270 360	162 000	5 432 360

7 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

- OKM osallistuu liikunta-alan kansainväliseen toimintaan eri maiden hallitusten kahdenvälisen, monenkeskisen ja pohjoismaisen yhteistyön kautta.
- Yhteistyön painopisteitä ovat urheilun eettiset kysymykset, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, hyvän hallinnon periaatteet sekä terveyttä edistävän liikunnan kehittäminen ja tukeminen.
- Merkittävimpiä kansainvälisiä yhteistyötahoja ovat Euroopan unioni, Euroopan neuvosto, UNESCO sekä Maailman antidopingtoimisto WADA.

Vuonna 2024 OKM:n kansainväliseen toimintaan ohjatut valtionavustukset myönnettiin liikunta-alan yhteisöille kansainvälisiin hankkeisiin. Pääosin kansainvälinen toiminta luetaan osaksi liikuntaa edistävien järjestöjen perustoimintaa (luku 5), minkä takia tässä luvussa esitellyt määrärahat kuvaavat vain osaa liikunta-alan kansainvälisestä toiminnasta Suomessa. Lisäksi liikunnan ja urheilun toimiala voi saada rahoitusta Erasmus+ -ohjelmasta.

7.1 Kahdenvälinen, monenkeskinen ja pohjoismainen yhteistyö

Kansainvälistä yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti alueellisesti, EU-tason ja monenkeskisen yhteistyön puitteissa. Monenkeskisessä yhteistyössä Suomi on mukana erityisesti UNESCO:n ja Euroopan neuvoston kautta. Euroopan neuvosto järjestää joka toinen vuosi eurooppalaisen urheiluministerikokouksen.

Suomi on liittynyt kahteen Euroopan neuvoston urheilualan yleissopimukseen, jotka ovat Dopingin vastainen yleissopimus (1990) sekä Euroopan neuvoston yleissopimus turvallisuutta, turvatoimia ja palveluja koskevasta yhdenmukaisuudesta.

lähestymistavasta jalkapallo-otteluissa ja muissa urheilutilaisuuksissa (2022). Jälkimmäiseen liittyen Suomi irtautui pois aiemmasta eurooppalaisesta yleissopimuksesta koskien katsojien väkivaltaa ja epäsopivaa käyttäytymistä urheilutilaisuuksissa (1985, Suomi ratifioinut 1987). Näitä yleissopimuksia tarkkailevien valvontaryhmien toimintaan Suomi osallistuu aktiivisesti. Suomi on allekirjoittanut myös Euroopan neuvoston ministerikomitean urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen (2014) Euroopan neuvoston yleinen liikuntapoliittinen yhteistyö järjestetään osallistujamaiden erillisrahoituksella toimivalla osittaisopimuksella (EPAS). Euroopan neuvoston ad hoc -ryhmä CAHAMAssa koordinoidaan Euroopan yhteiset kannat WADAn hallintoelinten kokouksiin.

Kansainvälisen dopinginvastaisen yleissopimuksen puitteissa Suomi osallistuu UNESCO:n kahden vuoden välein järjestämiin sopimusmaiden kokouksiin sekä tukee vuosittain antidopingtoimintaa erityisesti vähiten kehittyneissä maissa sopimuksen rahaston kautta. Suomi on kaudella 2024–2025 UNESCO:n hallitusten välisen liikuntakasvatuksen ja urheilukomitea CIGEPSin jäsen.

Kansainvälisen antidopingtyön osalta Suomi on mukana myös edistyneimpien antidopingmaiden toiminnassa International Antidoping Arrangement (IADA) -yhteistyön puitteissa.

Pohjoismaiden ministerineuvoston rakenteissa liikunnalla ei ole virallista asemaa, mutta hallitustenvälinen yhteistyö on aktiivista. Yhteistyö perustuu urheiluministereiden julistukseen pohjoismaiden hallitusten yhteistyöstä urheilun alueella. Pohjoismaita yhdistää erityisesti liikunnan kansalaistoiminnan merkitys ja valtion rooli sen edistäjänä.

7.2 Yhteistyö Euroopan unionissa

Euroopan unionilla on ns. tukitoimivalta urheilun ja liikunnan alalla eli se voi tukea, yhteen sovittaa ja täydentää jäsenvaltioiden liikuntasektorin toimia.

EU:n urheilualan yhteistyötä ohjaa ministerineuvoston hyväksymä työsuunnitelma (2024–2027). Prioriteetteja ovat urheilun integriteetti ja arvot (antidopingyhteistyö, hyvä hallintotapa, vihapuheen torjunta, sukupuolten tasa-arvo), urheilun sosio-ekonomiset ja kestävät ulottuvuudet (innovaatiot urheilussa sekä urheilu, digitaaliset sisämarkkinat, kestävä urheilu, urheilun suur tapahtumat) sekä urheilun ja terveyttä edistävän liikunnan harrastaminen (liikunnan edistäminen, kaikki ikäryhmät, mielenterveys ja hyvinvointi urheilussa).

Prioriteettiaiheita edistetään eri tavoin. Niistä järjestetään seminaareja, ryhmätapaamisia ja vertaisoppimis-tilaisuuksia. Käytännössä keskeisiä välineitä unionin liikunta- ja urheilupolitiikan toteutuksessa ovat unionin rahoitusvälineet ja erityisesti Erasmus+ -ohjelma. OKM osallistuu Erasmus+ -ohjelman vuosittaisten rahoitussuunnitelmien ja painopistealueiden valmisteluun ja hyväksymiseen ohjelmakomiteassa.

Euroopan unionin neuvoston urheilutyöryhmä valmistelee liikuntaa ja urheilua koskevat päätökset kaksi kertaa vuodessa kokoontuvan urheiluministerineuvoston päätettäväksi.

7.3 Valtionavustukset kansainvälisiin konferensseihin ja kokouksiin

OKM myöntää vuosittain valtionavustusta Tieteellisten seurain valtuuskunnalle edelleen jaettavaksi Suomessa järjestettävälle liikunta-alan kansainvälisille konferensseille ja kokouksille tiedolla johtamisen momentilta (luku 6). Vuonna 2024 määräraha oli 100 000 euroa.

7.4 Muut avustukset kansainväliseen toimintaan

Harkinnanvaraisia valtionavustuksia myönnetään vuosittain liikuntajärjestöjen ja -yhteisöjen kansainvälisen toimintamenoihin sekä kansainvälisten urheilujärjestöjen puheenjohtajuuksista aiheutuviin hallinnollisiin kuluihin. Vuonna 2024 kyseisiä valtionavustuksia myönnettiin 70 000 euroa Suomen Salibandyliitto ry:lle Kansainvälisen Salibandyliiton (IFF) päätoimipaikan sijoittumiseen Suomeen.

8 Huippu-urheilu

- Suomalaiseen, ministeriön rahoittamaan valtakunnalliseen huippu-urheiluverkostoon kuuluvat valtakunnalliset lajiliitot, Olympiakomitea, Paralympiakomitea, OKM, Huippu-urheilun instituutti KIHU, Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry, urheiluakatemit sekä Urheilijoiden Ammattienedistämisseätiö (URA).
- Olympiakomitea koordinoi huippu-urheiluverkoston toimintaa.
- OKM edistää huippu-urheilua rahoittamalla sekä kehittämällä valmentautumisolosuhteita.
- Hyödyllisiä linkkejä: <https://okm.fi/huippu-urheilu/>;
<https://www.olympiakomitea.fi/huippu-urheilu/>;
<https://www.paralympia.fi/>

Huippu-urheilu on liikuntalain mukaan kansallisesti merkittävää sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävää tavoitteellista urheilutoimintaa. Ministeriön tavoitteena on, että huippu-urheilua kehitetään tuloksellisesti, eettisesti ja vastuullisesti.

OKM luo huippu-urheilulle toimintaedellytyksiä muun muassa myöntämällä urheilijoille verottomia valmennus- ja harjoitteluapurahoja, avustamalla Olympiakomitean huippu-urheilutoimintaa ja lajiliittoja, myöntämällä avustuksia urheiluakatemioille ja valmennuskeskuksille, tukemalla huippu-urheilun olosuhteiden rakentamista ja kehittämistä, avustamalla huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä edistämällä urheilijoiden urheilijauran jälkeisiä opintoja.

Lajiliitot vastaavat kukin lajinsa huippu-urheilustrategiasta ja toimintasuunnitelmasta, joissa ilmaistaan liiton tavoitteet ja suunnitelmat huippu-urheilun (mukaan lukien vammaishuippu-urheilu integraatiolajeissa) kehittämiseen. Lajiliitot

vastaavat oman lajinsa huippu-urheilutoiminnan ja valmennuksen kehittämistä (mm. valmennusjärjestelmien ja osaamisen kehittäminen, seurojen tukeminen sekä arvokilpailut) sekä lajinsa kansainvälisestä tuloksenteosta.

Suomen Olympiakomitean tehtävänä on kehittää kansainväliseen menestykseen tähtäävää huippu-urheilua ja auttaa yhdessä lajiliittojen kanssa urheilijoita ja joukkueita menestymään. OKM tilasi suomalaisen huippu-urheilun selvitystyön vuoden 2024 lopulla. Selvitystyön pohjalta huippu-urheilun johtamiseen tehtiin muutoksia vuoden 2025 alkupuolella. Ne tulevat näkyviin ja niistä kerromme tarkemmin vuoden 2025 tilastokirjassa. Olympiakomitea aloitti uuden hallituksensa johdolla strategiansa uudistamisen myös vuoden 2025 alkupuolella. Strategian keskeisenä tavoitteena on luoda yhteinen suunta sille, millaista urheilua Suomessa halutaan.

Paralympiakomitea vastaa vammaishuippu-urheilun edunvalvonnasta, kansainvälisestä vaikuttamisesta sekä vammaishuippu-urheilun viestinnästä, osallistuu paralympiajoukkueiden tukemiseen, sekä toimii lisäksi eräiden vammaisurheilulajien lajiliittona.

Huippu-urheilun instituutti KIHU:lle myönnettiin yleisavustusta 1 715 000 euroa. KIHU vastaa osaltaan alan soveltavasta tutkimus- ja kehitystyöstä sekä tutkimustiedon välityksestä. Ministeriön tuki huippu-urheilututkimukselle koostuu suurelta osin KIHU:n yleisavustuksista. KIHU:n toimenkuvaan kuuluvat keskeisesti kilpa- ja huippu-urheilua tukevan monitieteisen tutkimuksen tekeminen sekä soveltavan palvelutoiminnan harjoittaminen.

Liikunnan määrärahoista suoraan huippu-urheiluun kohdentui 16 672 867 euroa (taulukko 4, luku 1). Todellisuudessa huippu-urheilun kokonaisrahoitus on kuitenkin suurempi, sillä huippu-urheilu hyötyy myös liikunnan eri momenteilta myönnettävistä avustuksista. Huippu-urheilun valtionavustukset jakautuvat usealle eri toimijalle, joista merkittävimmät avustukset sai Suomen Olympiakomitea. Olympiakomitean yleisavustus vuonna 2024 oli 6 395 500 euroa, jonka lisäksi Olympiakomitealle jaettiin pääosin tehostamistuesta koostuvaa määrärahaa yhteensä 6,7 miljoonaa euroa edelleen jaettavaksi lajien tehostamistukijärjestelmiin, huippu-urheilutukiin, nuorten olympiavalmentajapalkkauksiin ja valtion urheilija-apuraha urheilijoiden henkilökohtaisille valmentajille (taulukko 38). Taulukon lukuja tarkasteltaessa on huomioitava, että Olympiakomitean yleisavustuksesta suuri osa menee muuhun kuin huippu-urheilun edistämiseen.

Valmennuksen tehostamistuet jaettiin 2024 viimeistä kertaa Suomen Olympiakomitealle, joka on jakanut ne omalla päätöksellään edelleen täysimääräisesti lajiliitoille. Oikeuskansleriviraston kannanoton mukaan ko. määrärahan käyttö on merkittävää julkisen vallan käyttöä, jota voi toteuttaa ainoastaan viranomainen. Vuodesta 2025 lähtien valmennuksen tehostamistuet myönnetään ministeriöstä suoraan kullekin lajiliitoille. Suomen Olympiakomitea antaa määrärahan myöntövalmistelussa ministeriölle lausunnon.

Lisäksi huomionarvoista on, että huippu-urheilu sai 1,1 miljoonaa euroa lisämäärärahaa. Lisämääräraha kohdennettiin olympia- ja paralympiakisoihin valmistautumiseen ja jaettiin Olympiakomitean kautta ko. lajiliitoille.

Urheiluakatemia- ja valmennuskeskustoiminnan kehittämiseen ja turvaamiseen OKM myönsi vuonna 2024 yhteensä noin 4,2 miljoonaa euroa. Avustukset on tarkoitettu urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten valtakunnalliseen koordinointiin ja kehittämiseen. Urheiluakatemit ovat alueellisia yhteistyöverkostoja, joiden perustehtävänä on mahdollistaa huippu-urheilu-uran ja opintojen yhteensovittaminen. Urheiluakatemioiden kautta tuetaan valmentautumisen, opiskelun ja muun elämän integrointia sekä edistetään laadukkaaseen valmentautumiseen ja urheilijan elämään liittyvien tukipalvelujen saatavuutta. Suomessa toimii 19 urheiluakatemiaa, jotka ovat mukana Suomen Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön urheiluakatemiaohjelmassa.

Urheilijoiden ammattienedistämistätiölle (URA) myönnettiin valtionavustusta 300 000 euroa. URA tukee sekä aktiivisesti valmentautuvien että uransa jo päättäneiden urheilijoiden koulutusta apurahoin. URA-säätiön opiskeluapurahan lukuvuodelle 2023–2024 sai 209 urheilijaa. Apurahan suuruus on 1 500 tai 3 000 euroa koko lukuvuodelle.

Huippu-urheilun valtionavustusten kokonaismäärä kasvoi selvästi edellisvuoteen verrattuna (kuvio 4).

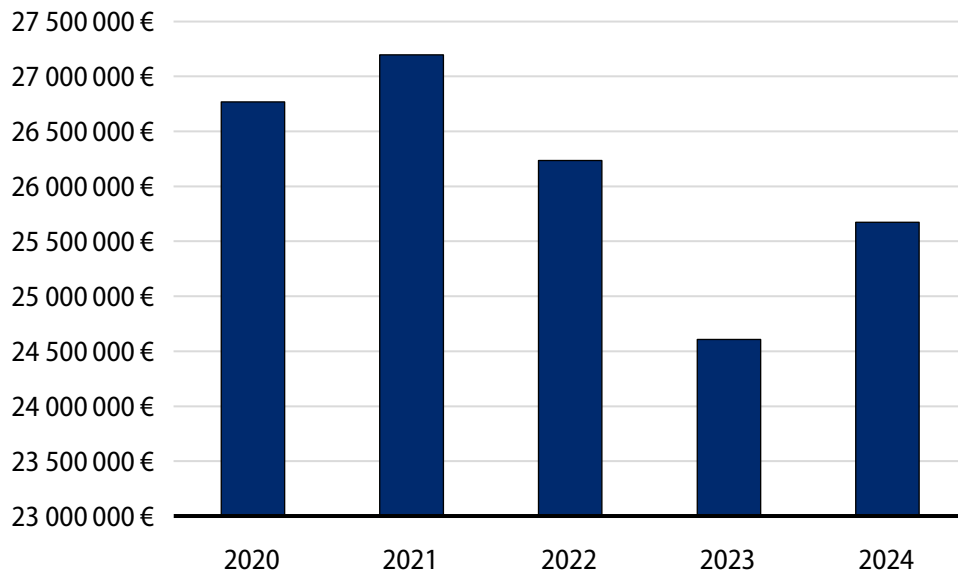
Urheilun suur tapahtumat

Liikunnan ja urheilun suur tapahtumiin myönnettiin avustuksia 2 000 000 euroa. Avustuksen tarkoituksena on luoda edellytykset hakea Suomeen ja tukea Suomessa järjestettäviä urheilun arvokisoja sekä muita merkittäviä liikuntakulttuurin liittyviä tapahtumia. Tukea haettiin yhteensä 50 tapahtumalle, joista avustusta sai 35 tapahtumaa. Vuonna 2024 kasvanut yhteistyö tapahtumakaupunkien kanssa lisääntyi. Yhteistyöverkosto Sport Event Management Finland (SEMF) toimi alustana tälle toiminnalle.

Taulukko 38. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2019–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

Vuosi	Olympia- komitean yleis- avustukset	Olympia- komitean huippu- urheilu- yksikkö	Paralympia- komitean yleis- avustukset	Urheilijoiden apurahat	Urheilu- akatemit ja valmennus- keskukset	KIHUn yleis- avustus	URA- säätiö	Suur- tapahtumat ja kisojen tappion- takuut	Tunnustus- palkinnot	Yhteensä	Yhteensä, indeksi- korjattu
2019	6 590 000	6 700 000	338 000	2 270 167	1 935 000	1 715 000	300 000	1 600 000	7 000	21 601 167	24 853 187
2020	6 590 000	7 000 000	1 983 000	2 309 667	3 730 000	1 715 000	300 000	1 600 000	7 000	25 389 167	28 951 678
2021	6 590 000	7 000 000	2 062 000	2 246 167	3 950 000	1 715 000	300 000	2 415 000	0	26 278 167	29 413 196
2022	6 590 000	6 700 000	2 062 000	2 240 000	4 235 000	1 715 000	300 000	2 385 000	7 000	26 234 000	28 373 042
2023	6 790 000	7 200 000	0	2 309 833	4 285 000	1 715 000	300 000	2 000 000	7 000	24 606 833	25 331 209
2024	6 395 500	6 700 000	2 001 000	2 306 167	4 250 000	1 715 000	300 000	2 000 000	7 000	25 674 667	25 674 667

Kuvio 4. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset huippu-urheiluun 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähteet: Esittelymuistiot; SALAMA

8.1 Urheilijoiden apurahat ja urheijaeläkkeet

OKM jakaa urheilijoille vuosittain valmennus- ja harjoitteluapurahoja, joilla turvataan urheilijan mahdollisuutta täysipainoiseen harjoitteluun. Apurahat on tarkoitettu urheilijoille, jotka sitoutuvat pitkäjänteiseen ammattimaiseen valmentautumiseen, ja joilla arvioidaan olevan menestymismahdollisuuksia tulevissa kansainvälisissä arvokilpailuissa. Vuonna 2024 harjoitteluapurahoja myönnettiin yhteensä noin 2,3 miljoonaa euroa (taulukko 38).

Apurahajärjestelmän tavoitteena on ollut nykyistä pitkäjänteisempi tukijärjestelmä urheilijoille. Arviointi tehdään lajikohtaisesti ottaen huomioon lajien erityispiirteet. Apurahoja myönnettäessä otetaan huomioon sekä naisten että miesten menestymismahdollisuudet lajeittain, minkä tavoitteena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa huippu-urheilussa. Myöntöharkintaa käytetään niiden urheilijoiden osalta, joiden kilpailu- tai muut verotettavat tulot ovat erityisen korkeita. Valtion apurahat ovat suuruudeltaan 20 000, 10 000 ja 6 000 euroa vuodessa. Vuonna 2024 apuraha myönnettiin 245 urheilijalle (edellisvuonna tukea sai 244 urheilijaa).

Suurin eli 20 000 euron suuruinen urheilija-apuraha on tarkoitettu ehdottomalla ja vakiintuneella kansainvälisellä huipulla oleville yksilöurheilijoille. Arvioinnin perustana on se, että urheilija arvioidaan seuraavien olympialaisten tai paralympialaisten mitaliurheilijaksi. Myös välittömän ja erityisen mitalipotentialin omaavalle, sekä vahvassa kehitysnosteessa olevalle nuorelle urheilijalle voidaan myöntää suurin apuraha.

Toiseksi suurin eli 10 000 euron suuruinen valmennus- ja harjoitteluapuraha voidaan myöntää sellaisille yksilölajien urheilijoille, jotka ovat kansainvälisissä arvokilpailuissa tai muissa vastaavissa kansainvälisissä kilpailuissa vakiinnuttaneet tasonsa 16 parhaan joukkoon. Paraurheilijoiden osalta vastaavalle apurahatasolle pääseminen edellyttää 8 parhaan tasolla olemista kansainvälisissä arvokisoissa.

Pienin eli 6 000 euron suuruinen valmennus- ja harjoitteluapuraha on tarkoitettu yksilö- ja joukkuelajien nuorille urheilijoille, jotka urheilu-uran kehityksen perusteella arvioidaan tulevaisuuden arvokilpailumenestyjiksi ja ovat myöntövuonna enintään 25-vuotiaita. Paralympialajeissa huomioidaan myös vammaikä. Urheilijan menestyspotentiaalia arvioidaan vertaamalla hänen tulos- ja suoritustasoaan aikuisten kansainväliseen tasoon.

Urheilijaeläkkeet

Valtio on vuodesta 2015 lähtien myöntänyt ylimääräistä urheilijaeläkettä. Vuonna 2024 urheilijaeläkettä maksettiin yhteensä 338 487,68 euroa. Täysimääräistä urheilijaeläkettä (1 596,64 €/kk) maksettiin 7 urheilijalle ja osaeläkettä (798,32 €/kk) 21 urheilijalle. Määrärahat urheilijaeläkkeisiin budjetoidaan opetus- ja kulttuuri-ministeriön pääluokassa, mutta maksetaan eläkelaitokselle valtiovarainministeriön pääluokasta, minkä vuoksi niitä ei ole esitetty taulukossa 38.

9 Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta

- Liikuntalain tavoitteena on edistää liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita.
- Lain lähtökohtia ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus ja kestävä kehitys.
- Eettisen toiminnan perustan muodostavat kansainväliset yleissopimukset yhdessä kansallisen lainsäädännön kanssa.
- Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry vahvistaa urheilun eettisyyttä yhteistyössä muiden urheilun toimijoiden kanssa.

OKM edistää liikunnan ja urheilun eettisiä periaatteita kaikessa toiminnassaan. Tämä näkyy esimerkiksi liikuntaa edistävien järjestöjen valtionapukelpoisuutta ja valtionavustuksen määrää harkittaessa (luku 5.1 "vastuullisuuskriteerit"). Lisäksi vuonna 2024 tehtiin laaja arviointi vastuullisuuskriteerien toteutumisesta järjestöissä.

Liikunnan ja urheilun yksi näkyvimmistä eettisistä osa-alueista on dopingvalvonta. Urheilun dopingvalvonta perustuu Suomessa lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan sekä urheilun itsesäätelyn yhdistelmään. Dopingvalvonnan tarkoituksena on estää urheilijoiden terveydelle vaarallisten sekä suorituskykyä parantavien aineiden tai menetelmien käyttö. Antidopingtyön tehokkuuden perustana on eri tahojen välinen yhteistyö. OKM vastaa antidopingtoiminnan edistämisestä Suomessa sekä hallitusten välisestä antidopingyhteistyöstä. STM puolestaan vastaa lääkelakiin liittyvästä säädöstyöstä ja oikeusministeriö rikoslain kehittämisestä. Urheilun itsesäätelytoimet kohdistuvat pääasiassa dopingaineiden ja -menetelmien käytön estämiseen. Eri viranomaiset kokoontuvat vuosittain antidopingyleissopimusten toimeenpanoon liittyvään koordinaatiokokoukseen.

SUEK ry:n toiminnan perusta on antidopingyleissopimusten sekä urheilun osalta kilpailumanipulaatioyleissopimuksen ja katsomoturvallisuusyleissopimuksen toimeenpanosta Suomessa. Sen laatima Suomen antidopingsäännöstö tulee olla yhdenmukainen Maailman antidopingsäännösten kanssa. SUEK ry:n

toiminta-alueita ovat valvonta, koulutus, kansainvälinen toiminta, alan tutkimustyön, viestintä- ja julkaisutoiminnan edistäminen sekä vakavien eettisten rikkomusten tutkinta.

OKM:n liikunnan vastuualueen asettamana toimii eettisten asioiden neuvottelukunta (2023–2027). Neuvottelukunta toimii eri hallinnonalojen ja urheilun toimijoiden välisenä koordinaatio- ja yhteistyöelimenä, jonka tavoitteena on edistää urheilun eettisyyttä ja siihen liittyvien kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa. Sen tehtävänä on toimia urheiluliikkeen ja julkisen vallan yhteistoiminnan seuraajana ja kehittäjänä urheilun eettisissä kysymyksissä sekä seurata kansainvälistä yhteistyötä urheilun eettisten ongelmien ratkaisemiseksi. Lisäksi neuvottelukunta tekee ehdotuksia urheilun eettisistä kysymyksistä ja toimii urheilukilpailujen manipuloinnin vastaisen yleissopimuksen mukaisena kansallisena toimintaryhmänä.

Lajiliitoilla on vastuu oman lajinsa/lajiensa antidopingtyöstä ja eettisestä toiminnasta. Antidopingsäännösten noudattaminen on yksi järjestöjen valtionapuperuste. Urheilijat ovat velvollisia noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä, lajiliiton ja kansainvälisen lajiliiton antidopingsäännöstöjä sekä olympiakisoissa Kansainvälisen Olympiakomitean antidopingsäännöstöjä.

Suomi osallistuu urheilun eettisyyttä koskevaan kansainväliseen toimintaan aktiivisesti (luku 7.1.).

9.1 Valtionavustukset eettiseen toimintaan

Vuonna 2024 OKM myönsi SUEK ry:lle ja Urheiluoikeuden yhdistykselle toiminta-avustuksia yhteensä noin 3,15 miljoonaa euroa (taulukko 39). SUEK ry:n ja Urheiluoikeuden yhdistyksen toiminta-avustusten lisäksi myös muille järjestöille voidaan osoittaa liikunnan eettisen toiminnan ja yhteiskuntavastuun erityisavustuksia erilaisiin hankkeisiin. Näitä myönnettiin vuonna 2024 yhteensä 1 914 100 euroa. Summa sisältää terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käyttöön asetetun määrärahan 1 063 100 euroa kansallisen dopinglaboratorion toimintaan. Kaiken kaikkiaan liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan osoitetut avustukset ovat hieman nousseet viime vuosina.

Taulukko 39. Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan myönnetyt määrärahat 2020–2024 (€), indeksikorjattu JMHI 2015=100. Lähde: SALAMA

Vuosi	SUEK ry:n toiminta-avustukset	Toiminta-avustukset, indeksi-korjattu	Eriyis-avustukset eettiseen toimintaan	Eriyis-avustukset, indeksi-korjattu	Yhteensä	Yhteensä, indeksi-korjattu
2020	3 050 000	3 477 964	799 500	911 683	3 849 500	4 389 647
2021	3 140 000	3 514 607	1 060 388	1 186 894	4 200 388	4 701 501
2022	3 140 000	3 396 026	1 326 050	1 434 172	4 466 050	4 830 198
2023	3 150 000	3 242 730	1 138 514	1 172 030	4 288 514	4 414 759
2024	3 150 000	3 150 000	1 914 100	1 914 100	5 064 100	5 064 100

Dopingvalvonta on prosessi, johon sisältyvät testauksen suunnittelu, näytteenotto ja näytteiden käsittely, laboratorioanalyysi, tulosten ja dopingrikkomuksen käsittely sekä seuraamusten määrääminen ja mahdollinen muutoksenhaku. Vuonna 2024 SUEK, WADA ja lajiliitot tekivät dopingtestejä Suomessa ja ulkomailla yhteensä 2818 kappaletta (taulukko 40). Eniten dopingtestejä tehtiin yleisurheilijoille, yhteensä 281 kpl (taulukko 41).

Taulukko 40. SUEK ry:n, lajiliittojen ja WADA:n dopingtestit vuonna 2024 (lkm). Lähde: SUEK ry

Dopingtestit	SUEK ry	Kansallinen lajiliitto	Kv. lajiliitto tai WADA	Testejä yhteensä
Kilpailun ulkopuoliset	1 373	0	122	1 495
Kilpailutestit	1 017	4	302	1 323
Testejä yhteensä	2 390	4	424	2 818

Taulukko 41. SUEK ry:n kansallisen testausohjelman puitteissa tekemät virtsa- ja veritestit lajeittain vuonna 2024 (lkm). Lähde: SUEK ry

Laji	Testimäärä
Amerikkalainen jalkapallo	106
Ampumahiihto	59
Fitness	193
Jalkapallo	161
Judo	22
Jääkiekko	187
Koripallo	62
Käsipallo	55
Lentopallo	53
Maantiepyöräily	33
Maastohiihto	198
Nyrkkeily	23
Paini	55
Painonnosto	51
Pesäpallo	20
Pikaluistelu	22
Ratamelonta	38
Salibandy	60
Soutu	35
Suunnistus	30
Triathlon	25
Uinti	59
Vammaisurheilu	38
Voimannosto	122
Yhdistetty	24
Yleisurheilu	281
Yhteensä	2 012
Muut lajit	378
Kaikki yhteensä	2 390

Kokonaisuudessaan dopingtestejä tehtiin 2818 kappaletta, mikä on 57 testiä vähemmän kuin vuonna 2023 (taulukko 42). Havaittuja dopingrikkomuksia oli kuitenkin saman verran kuin edellisvuonna.

Taulukko 42. Dopingtestit ja -rikkomukset 2020–2024 (lkm). Lähde: SUEK ry

vuosi	Dopingtestit yhteensä	SUEK ry:n testit	Dopingrikkomukset
2020	2 599	2 439	11
2021	2 745	2 460	5
2022	3 169	2 646	5
2023	2 875	2 410	5
2024	2 818	2 390	5

9.2 Kuntodoping

OKM:n ja STM:n yhteisrahoittama Dopinglinkki on valtakunnallinen terveysneuvontapalvelu, joka perustuu lääketieteelliseen, liikuntalääketieteelliseen ja päihdevalistukselliseen asiantuntemukseen. Palvelua toteuttaa A-klinikkasäätiö, ja sen tehtävänä on ehkäistä kuntodopingin käyttöä ja siitä aiheutuvia terveyshaittoja. Dopinglinkki tarjoaa tieteellisesti tutkittuun tietoon perustuvaa neuvontaa ja koulutusta sekä välittää ajantasaista tietoa dopingaineista verkkosivujen, henkilökohtaisen neuvontapalvelun ja koulutustilaisuuksien kautta ainoana tahona Suomessa.

Toimintaan kuuluu myös Puhtaan liikunnan puolesta -sitoumus, jossa kilpaurheilun ulkopuoliset liikunta-alan ammattilaiset sitoutuvat kunto- ja terveysliikunnan antidopingtoimintaan viestinnän ja koulutuksen kautta. Toimintamallissa on tällä hetkellä mukana yli 1000 liikunta-alan toimijaa. Dopinglinkki on keskeinen toimija kansallisessa ja kansainvälisessä tutkimus- ja kehittämistyössä, jossa tarkastellaan kuntodopingia ilmiönä, sen ehkäisyä ja siihen liittyviä terveysvaikutuksia. Vuonna 2024 Dopinglinkin asiantuntijat olivat ohjaamassa kuutta korkeakoulujen kuntodopingiin sekä ehkäisevään päihde- ja antidopingtyöhön liittyvää opinnäytetyötä, missä yhden työn aineistosta julkaistiin tieteellinen artikkeli.

Yleisesti väestössä kuntodopingin käyttö on tyypillisintä nuorten (20–40-vuotiaat) miesten keskuudessa, joka havaitaan myös Dopinglinkin neuvontapalvelussa. Aikavälillä 2010–2024 (yhteensä 1013 kysymystä) tyypillisin kysyjä oli työssä käyvä, ammattikoulutaustainen, 18–34-vuotias mies (58 %) ja yleisimmin kysymykset koskivat testosteronin ja anabolisten steroidien käyttöä.

Dopingaineiden käytön yleisyys vaihtelee merkittävästi myös eri kohderyhmittäin; A-klinikkasäätiö oli vuonna 2023 mukana THL:n vankiterveydenhuoltoon keskittyvässä WATTU IV -tutkimuksessa, jonka mukaan hieman yli kolmasosa vangeista (34 %) oli käyttänyt jossakin elämän vaiheessa pistämällä dopingaineita. Kunto-dopingilmiöstä antaa kuvaa myös Suomen tullin julkaisemat vuosittaiset tilastot: Vuonna 2024 Tulli ja poliisi takavarikoivat dopingaineita runsaasti, kaikkiaan lähes 62 500 tablettia tai ampullia (Taulukko 43). Määrä on suurin neljän viiden vuoden aikana. Yleisimmät takavarikoidut aineet olivat anaboliset steroidit ja injektoitava testosteroni.

Taulukko 43. Dopingrikokset ja takavarikoidut dopingaineet 2021–2024 (lkm).

Lähde: Suomen tullin rikostilastot

Dopingrikokset ym.	2020	2021	2022	2023	2024
Törkeä dopingrikos	23	22	24	12	9
Dopingrikos	46	62	80	102	107
Lievä dopingrikos	169	166	188	340	311
Dopingrikokset yhteensä	238	250	292	454	427
Tullin takavarikoimat dopingaineet (tablettia/ampullia)	34 678	21 611	24 868	20 373	62 486

10 Liikunnallinen elämäntapa

- Liikuntapolitiikan keskeinen tavoite on väestön hyvinvoinnin edistäminen koko elämänsä ajan.
- Liikunnallista elämäntapaa edistetään valtakunnallisen Liikkuvat-kokonaisuuden avulla.
- Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tapahtuu valtakunnallisella, alueellisella, paikallisella ja kansainvälisellä tasolla.
- Liikuntapolitiikan koordinaatioelin LIPOKO koordinoi ja edistää ministeriöiden välistä yhteistyötä liikunnallisen aktiivisuuden nostamiseksi kaikissa ikäryhmissä.

Vuonna 2024 liikunnallisen elämäntavan edistämiseen myönnettiin rahoitusta yhteensä noin 7,5 miljoonaa euroa (taulukko 44). Myönnoistä noin 1,8 miljoonaa euroa kohdistui Liikkuvat-hanketukiin. Liikkuvat-hankeavustuksien määräraharivi sisältää myös vuosittain myönnettävät valtakunnalliset Liikkuvat-palkinnot (vuonna 2024 yhteensä 21 000 euroa). Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu -toimintaan kohdistettiin noin 4 miljoonaa euroa, Liikkuva aikuinen -toimintaan noin 1,4 miljoonaa euroa ja Ikiliikkuja-toimintaan 220 000 tuhatta euroa.

Taulukko 44. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen rahapelitoiminnan tuotoista myönnettyt määrärahat vuonna 2021–2023 ja budjettivaroista myönnettyt määrärahat 2024- (€), indeksikorjaamaton. Lähteet: aviavustukset.fi; Esittelymuistiot

Momentti	2021	2022	2023	2024
Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu-toiminta	2 450 000	2 450 000	2 450 000	4 090 000
Liikkuvat-hanketuet	2 147 075	2 146 620	2 140 500	1 810 900
Liikkuva aikuinen -toiminta	1 420 000	1 420 000	1 420 000	1 420 000
Ikiliikkuja-toiminta	220 000	220 000	220 000	220 000
Yhteensä	6 237 075	6 236 620	6 230 500	7 540 900

Liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustusten päätavoitteena on lisätä väestön liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta koko elämänsä aikana, erityisesti vähän liikkuvien keskuudessa. Kehittämisavustuksia on mahdollista hakea sekä valtakunnallisiin että paikallisiin terveyttä ja hyvinvointia edistäviin liikuntahankkeisiin koskemaan kaikkia väestöryhmiä. Näiden avustusten avulla toimeenpannaan valtakunnallisella ja alueellisella tasolla erityisesti Liikkuvat-kokonaisuutta, joka esitellään myöhemmin tässä luvussa.

Liikunnallisen elämäntavan valtakunnallisiin hankkeisiin haetaan avustusta OKM:stä ja paikallisiin kuntien hankkeisiin aluehallintovirastoista. Ministeriö käyttää myönnettävät määrärahat aluehallintovirastoille. Vuonna 2024 OKM myönsi Liikkuvat-hanketukia (liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustuksia) valtakunnallisiin hankkeisiin yhteensä 867 000 euroa (pl. Liikkuvat-palkinto) Avustuksia saaneita hankkeita oli yhteensä 11 kappaletta. Ministeriön myöntämässä avustussummissa vaihteluväli oli 25 000–110 000 euroa. Lisäksi Ikäihmisten liikkumishankepilotointiin myönnettiin 575 000 euroa. AVI:t myönsivät liikunnallisen elämäntavan paikallisia kehittämisavustuksia ministeriön asettamista määrärahoista yhteensä 3 575 000 euroa, 159 eri hankkeelle. Paikallisten kehittämisavustusten suuruus vaihteli 1 659–149 940 euron välillä. Ikäihmisten liikkumisen pilotointihankkeessa sekä AVI:en hankkeissa avustuksiin sisältyi siirtomäärärahoja aiemmilta vuosilta.

10.1 Liikkuvat-kokonaisuus

Vuonna 2020 perustetun valtakunnallisen ja poikkihallinnollisen liikkumisen edistämisen **Liikkuvat-kokonaisuuden** avulla edistetään liikunnallista elämäntapaa eri ikä- ja väestöryhmissä. Kokonaisuus koostuu kuudesta eri osasta: Liikkuvasta perheestä, Liikkuvasta varhaiskasvatuksesta, Liikkuvasta koulusta, Liikkuvasta opiskelusta, Liikkuvasta aikuisesta ja ikäihmisten Ikiliikkujasta.

Liikkuva perhe on suunnattu perheille. Sen tavoitteena on lisätä perheiden yhdessäoloa ja edistää liikunta-aktiivisuutta. Liikkuvan perheen kohderyhmänä ovat ne liikunnan toimijat, joiden kautta perheet voidaan tavoittaa. Tällaisia toimijoita ovat kunnat, valtakunnalliset järjestöt, liikuntaseurat sekä muut perheliikuntaa edistävät yhdistykset ja toimijat. Liikkuvaa perhettä koordinoi Suomen Latu.

Liikkuvan varhaiskasvatuksen, Liikkuvan koulun ja Liikkuvan opiskelun tavoitteena on edistää lasten ja nuorten fyysistä aktiivisuutta heidän omissa toimintaympäristöissään. Tavoitteena on saavuttaa riittävä päivittäinen aktiivisuuden taso muun muassa kehittämällä toimintaympäristöjä tukemaan liikkumista, tarjoamalla erilaisia liikkumisen mahdollisuuksia ja vähentämällä istumista. Lisäksi niiden avulla edistetään lasten ja nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Lasten ja nuorten Liikkuvia koordinoi Likes/JAMK. Tavoitteiden toteuttamisessa tulee liikuntalain (390/2015) mukaisesti olla lähtökohtina sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvissa hankkeissa erityistä huomiota tulee kiinnittää tyttöjen liikunnan lisäämiseen, koska tyttöjen fyysinen aktiivisuus on tutkimusten mukaan kaikissa ikäryhmissä poikia alhaisempaa.

Liikkuva aikuinen -toiminnan tavoitteena on edistää arkiaktiivisuutta, lisätä liikettä työelämään (Liikkuva työelämä) ja kehittää liikuntaneuvontaa. Liikkuva aikuinen -toiminnan kohderyhmänä on työikäinen väestö, ja sitä koordinoi Likes/JAMK.

Ikiliikkuja on jatkoa Ikäihmisten liikunnan kansalliselle toimenpideohjelmalle (2012–2019) ja Voimaa vanhuuteen -ohjelmalle (2005–). Sen kohderyhmänä ovat yli 65-vuotiaat ihmiset, jotka eivät liiku riittävästi terveytensä kannalta. Toiminnan tavoitteena on tukea ilman säännöllisiä palveluja kotona asuvien toimintakyvyn heikentymisvaarassa olevien ikäihmisten liikuntaa ja fyysistä aktiivisuutta. Ikiliikkujaa koordinoi Ikäinstituutti.

10.2 Kansallinen ja eurooppalainen yhteistyö liikunnallisen elämäntavan edistämisessä

Liikuntapolitiikan koordinaatioelin (LIPOKO)

Liikuntapolitiikan koordinaatioelin LIPOKO asetettiin ensimmäisen toimintakauden (2020–2023) tapaan uudelle toimikaudelle 2023–2027 varmistamaan ministeriöiden ja asiantuntijatahojen välisen yhteistyön tekemistä. Virkahenkilöistä ja asiantuntijoista koostuva LIPOKO koordinoi, seuraa ja arvioi ministeriöiden ja eri hallinnonalojen liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden edistämistyötä hyödyntäen Valtion liikuntaneuvoston tulokorttityötä. Koordinaatioelimessä on mukana yhdeksän ministeriötä, liikunnan ja terveyden alan keskeisiä järjestöjä ja muita asiantuntijaorganisaatioita. Tavoitteena on, että poikkihallinnollisen yhteistyön avulla luodaan mahdollisuudet hyvinvoivaan ja liikunnalliseen elämään. Lisäksi tällä toimikaudella keskeisimpänä tehtävänä yllä mainittujen tehtävien lisäksi on tukea ja toimeenpanna hallitusohjelman poikkihallinnollista Suomi liikkeelle -ohjelmaa. LIPOKOn toimintaa koordinoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Euroopan unionin yhteistyö

Maailman terveysjärjestö WHO Eurooppa laatii yhdessä Euroopan unionin kanssa kolmen vuoden välein vertailun EU neuvoston fyysisen aktiivisuuden suositusten toteutumisesta EU-jäsenmaissa (EU Physical Activity Country Factsheets). Uusimmat vertailutiedot ovat kerätty vuonna 2024. Tietoa kerättiin muun muassa väestön fyysisestä aktiivisuudesta ja terveyttä edistävän liikunnan lisäämiseen tähtäävistä poliittisista toimista, liikunnan edistämisen poikkihallinnollisuudesta, olemassa olevista liikuntasuosituksista eri ikäryhmissä ja niiden toteutumisesta sekä koulu- ja työpaikkaliikunnan toimenpiteistä ja määristä.

Vertailun perusteella on todettavissa, että EU:n fyysisen aktiivisuuden suositusten ja WHO:n Euroopan alueen strategian toimeenpano on edistynyt. Vuonna 2024 EU-maat toteuttivat keskimäärin 81,8 % WHO:n määrittelemistä 23 indikaattorista, mikä osoittaa selkeää kehitystä verrattuna aiempiin vuosiin. Yhä useammalla jäsenmaalla on käytössään kansallisia politiikkoja ja strategioita, jotka tukevat väestön fyysisen aktiivisuuden lisäämistä eri sektoreilla ja ikäryhmissä.

11 Liikunnan yhdenvertaisuus

- Liikuntalain mukaan tasa-arvon, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden tulee olla peruslähtökohtana kaikessa liikunnassa.
- Liikuntapalvelut ja liikunnan edellytykset tulee rakentaa yhteiskunnassa huomioimalla yhdenvertaisuuden toteutuminen.
- Soveltavalla liikunnalla tarkoitetaan toimintarajoitteisten henkilöiden liikuntaa, jonka toteuttaminen edellyttää soveltamista ja erityisosaamista.
- Soveltavan liikunnan kohderyhmään arvioidaan kuuluvan noin 15 % Suomen väestöstä.
- OKM tukee liikuntajärjestöjen yhdenvertaisuutta edistäviä kehittämishankkeita erityisavustuksin.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan jokaisen ihmisen yhdenvertaista kohtelua riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, kansalaisuudestaan, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, vammastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta yksilöllisestä syystä. Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusten vastuullisuuskriteereihin on sisällytetty edellytys järjestöjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmista (luku 5.1). Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sisältyvät myös OKM:n myöntämien liikunnallisen elämäntavan valtakunnallisten ja paikallisten kehittämisavustusten sekä seuratuksen hakukriteereihin.

Liikunnan yhdenvertaisuutta edistäville hankkeille myönnettiin vuonna 2024 yhteensä 406 000 euroa. Yhdenvertaisuus on laaja kokonaisuus, joka näkyy avustettavien hankkeiden monimuotoisuudessa ja erilaisissa teemoissa. Avustuksia osoitetaan monipuolisesti erilaisille tahoille, kuten järjestöille, korkeakouluille ja kunnille. Vuoden 2024 suurin yksittäinen avustus, 95 000 euroa, myönnettiin Mikkelin kaupungille hankkeelle, jonka tarkoituksena on lisätä tietoisuutta vastuullisesta toiminnasta sekä kunnissa että liikunta- ja urheiluseuroissa.

Liikuntajärjestöjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat vakiintuneet osaksi vastuullista toimintaa, ja niiden merkitys korostuu erityisesti liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusten valtionavustusten hakuprosesseissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää, että avustuksia hakevilla järjestöillä on ajantasainen suunnitelma, joka perustuu liikuntalakiin, tasa-arvolakiin ja yhdenvertaisuuslakiin. Suunnitelmien tulee sisältää konkreettisia toimenpiteitä, joilla edistetään syrjimättömyyttä, saavutettavuutta ja osallisuutta liikunnan ja urheilun kentällä.

Esimerkiksi Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n vastuullisuusohjelmassa korostetaan matalan kynnyksen osallistumista, turvallista ilmapiiriä ja saavutettavuutta. Ohjelmassa käsitellään esteettömyyttä, viestintää, koulutusta ja osallistumista, ja siinä arvioidaan edellisen kauden toimenpiteiden vaikutuksia. Toteutumista seurataan vuosittain ja ohjelma päivitetään strategian uudistamisen yhteydessä tai tarvittaessa aiemmin.

Opiskelijoiden Liikuntaliitto puolestaan painottaa yhdenvertaisuussuunnitelmassaan sukupuolisensitiivisyyttä ja tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämistä, ja käyttää turvallisemman tilan sääntöjä kaikessa toiminnassaan. Suunnitelmassa korostetaan saavutettavuutta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta näkökulmasta, ja liitto on julistautunut feministiseksi ja antirasistiseksi toimijaksi.

Suomen Olympiakomitean vastuullisuusohjelmassa painotetaan turvallisen toimintaympäristön merkitystä, hyvää hallintoa ja yhdenvertaisuuden edistämistä urheiluyhteisössä. Olympiakomitea tukee jäsenjärjestöjään tarjoamalla koulutuksia ja työkaluja, kuten vastuullisuusklinikoita, verkkokoulutuksia, Tähtiseura-ohjelmaa sekä Vastuullinen valmentaja -verkkokoulutusta. Ohjelmassa huomioidaan myös ilmasto- ja ympäristövastuu, ja sen toteutumista seurataan mittareiden avulla.

Suomen Voimisteluliiton vastuullisuusohjelmassa vastuullisuuden eri osa-alueet, kuten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, turvallinen toimintaympäristö, ympäristö ja ilmasto, hyvä hallinto ja reilu kilpailu on koottu yhdeksi kokonaisuudeksi. Liitto kehittää soveltavaa voimistelua, tukee monikulttuurista osallistumista ja edistää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen asemaa muun muassa linjauksilla, viestinnällä ja tilaratkaisuilla. Vastuullisuustyötä toteutetaan sekä liitto- että seuratason tasolla, ja sen toteutumista seurataan konkreettisin mittarein.

11.1 Soveltava liikunta ja vammaisurheilu

Soveltavan liikunnan kohderyhmänä ovat henkilöt, joilla on vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan. Osallistuminen vaatii tällöin soveltamista sekä erityisosaamista. Kohderyhmänä ovat perinteisesti olleet toimintarajoitteiset, pitkäaikaissairaat sekä ne yli 65-vuotiaat henkilöt, joiden toimintakyky on selvästi heikentynyt iän takia. Vammaisurheilulla (nyk. paraurheilu) tarkoitetaan vammaisten henkilöiden urheilua ja liikuntaa. Soveltavan liikunnan yksilölliset tarpeet vaihtelevat voimakkaasti asuinympäristön sekä vammojen ja toimintarajoitteiden mukaan.

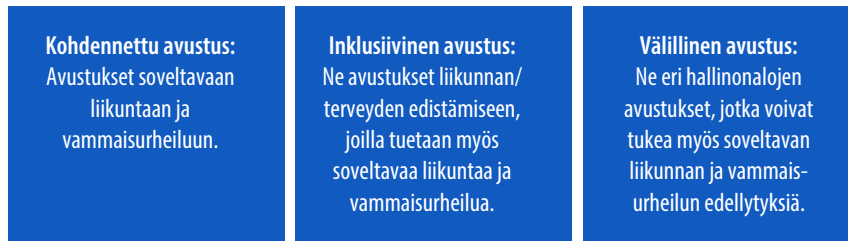
Soveltavan liikunnan kohderyhmään kuuluu noin 15 prosenttia Suomen väestöstä eli noin 700 000–800 000 henkilöä. Väestön ikääntyminen lisää väistämättä toimintarajoitteisten henkilöiden määrää Suomessa, mikä kasvattaa myös soveltavan liikunnan palveluiden tarvetta tulevina vuosikymmeninä.

Merkittävimpiä soveltavan liikunnan järjestäjiä ovat kunnat, järjestöt, seurat ja yhdistykset, yritykset, sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajat sekä koulut. Vajaa kolmannes lajiliitoista (noin 20 liittoa) on joko keskittynyt vammaiskilpa- ja huippu-urheiluun tai tarjoaa sovellettuja palveluita toimintarajoitteisille henkilöille. Arviolta noin joka kymmenes urheiluseura tarjoaa soveltavan liikunnan toimintaa.

Soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistämiseksi OKM on viime vuosina muun muassa uudistanut valtionavustusten hakukriteerejä. Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustuksen yhdeksi kriteeriksi on lisätty yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien velvoite. Seuratoiminnan kehittämistuessa ja liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustuksissa huomioidaan liikunnan yhdenvertaisuuden edistäminen. Liikuntapaikkarakentamisen avustuksia myönnettäessä hankkeilta vaaditaan esteettömyys selvitystä.

Soveltavaa liikuntaa ja vammaisurheilua tukevat avustukset voidaan jakaa avustusmuodoittain suoraan soveltavaan liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdennettuihin avustuksiin, inklusiivisiin sekä välillisiin avustuksiin. Soveltava liikunta voi sisältyä osittain myös inklusiivisiin avustuksiin. (kuvio 5).

Kuvio 5. Soveltavan liikunnan avustusmuodot. Pyykkönen, T & Rikala, S. (2018, s. 46).

Valtion liikuntabudjetissa suoraan soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdennetut määrärahat vuonna 2024 olivat arviolta noin 4,2 miljoonaa euroa (taulukko 45). Soveltavaa liikuntaa ja vammaisurheilua edistävälle järjestöille myönnettiin noin 2,3 miljoonan euron edestä yleisavustusta. Myönnettyistä urheilija-apurahoista yhteensä 216 000 euroa kohdistui vammaishuippu-urheilijoille. Seuratoiminnan kehittämistuesta myönnettiin arviolta noin 596 700 euroa soveltavaa liikuntaa sisältäviin hankkeisiin. Valtakunnallisista ja alueellisista Liikkuvat-hanketuista 164 000 euroa kohdistui soveltavaa liikuntaa edistäviin hankkeisiin, avustamisen pysyessä melko samalla tasolla kuin vuonna 2023. Liikunnallisen elämäntavan paikallisia varsinaisia soveltavan liikunnan hankkeita oli useampia, ja hankkeille myönnettiin yhteensä 525 435 euroa. Kokonaisuudessaan voidaan havaita avustustason nousu sen ollessa noin 4 miljoonaa euroa, kun vuonna 2023 se oli noin 2,2 miljoonaa euroa.

Tarkkoja avustusmääriä on haasteellista esittää, koska liikuntabudjetissa ei ole soveltavalle liikunnalle ja vammaisurheilulle omaa momenttiaan. Lisäksi valtio tukee soveltavaa liikuntaa ja vammaisurheilua välillisesti myös muiden ministeriöiden kautta.

Taulukko 45. OKM:n soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdentamat avustukset 2020–2024 (€), indeksikorjaamaton.
Lähteet: Aluehallintovirasto; Esittelymuistiot; SALAMA

Hakija	2020	2021	2022	2023	2024
Soveltavaa liikuntaa ja vammaisurheilua edistävien järjestöjen yleisavustus*	2 898 000	2 576 000	2 576 000	801 000	2 311 520
Seuratuki**	708 500	427 700	447 100	382 500	596 700
Urheilija-apurahat	243 667	62 000	262 000	230 000	216 000
URA-säätiön opiskeluapurahat	7 500	7 500	6 000	4 500	7 500
Liikkuvat-hanketuet (valtakunnalliset ja alueelliset hankkeet)	823 000	512 000	691 600	144 000	164 000
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen (paikalliset hankkeet)	221 380	89 590	97 900	314 000	525 435
Liikuntatieteelliset tutkimusprojektit	498 000	470 000	455 000	215 000	110 000
Liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämisavustus	0	95 000	39 000	50 000	70 000
Koulutuskeskusten kehittämishankkeet***	70 000	89 000	65 000	58 000	0
Suurtaapahtumat	165 000	45 000	300 000	55 000	35 000
Yleiset projektit	31 500	50 000	20 000	0	9 000
Yhteensä	6 266 547	4 596 090	4 959 600	2 254 000	4 045 155

*Sisältää Suomen Paralympiakomitea ja Suomen Kuurojen Urheiluliitto ry.

**Seuratuen hankkeet, jotka sisältävät soveltavaa liikuntaa (kokonaan tai osittain).

***Koulutuskeskusten kehittämishankkeissa laatu- ja kehittämisprojektit poistuivat vuonna 2024.

Kokonaisuudessaan valtion liikuntabudjetista suoraan soveltavaan liikuntaan, ikääntyneiden liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdennettujen määrärahojen koko on vaihdellut viime vuosina. Vaihtelua selittää etenkin erilaisten hankeavustusten määrällinen vaihtelu. Valtakunnallisia ja alueellisia Liikkuvat-hanketukia ja paikallisten liikunnallisen elämäntavan hanketukia on kohdistunut viime vuosina yhä enemmän soveltavaan liikuntaan ja ikääntyneiden liikuntaan. Lisäksi teema on sisällytynyt aiempaa useampaan seuratuksiin hankkeeseen.

Soveltavaan liikuntaan ja vammaisurheiluun kohdentuneista avustuksista suurin osa myönnettiin valtakunnallisille järjestöille ja paikallisyhdistyksille. Tutkimus- ja kehittämisavustuksista osa kohdentui kunnille, oppilaitoksille tai muille julkisoikeudellisille yhteisöille. Urheilija-apurahat myönnettiin suoraan vammaisurheilijoille.

Toimintarajoitteisille henkilöille suunnatun Liikkujakysely ja Seura-kyselyn raportti Liikuttaako? mukaan vastaajakunnan fyysinen aktiivisuus on kasvanut verrattuna vuoden 2020 tilanteeseen, ja vähän liikkuvien määrä on pienentynyt. Kohtuullisesti tai paljon liikkuvien määrä on puolestaan kasvanut. Tämä viittaa siihen, että soveltavan liikunnan palvelut ovat tukeneet liikkumista entistä paremmin eri puolilla Suomea.

12 Valtion liikuntaneuvosto

- Valtion liikuntaneuvosto (VLN) on liikuntalaissa (390/2015) määritelty OKM:n asiantuntijaelin
- Sen tehtävänä on mm. arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tehdä aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä.
- Valtioneuvosto asettaa liikuntaneuvoston eduskunnan toimikaudeksi.

Valtion liikuntaneuvostossa (VLN) on puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa ja enintään 10 muuta jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Neuvostolla on lisäksi jaostoja asioiden valmistelua varten. Liikuntaneuvoston käytännön työstä vastasi ministeriössä vuonna 2024 kaksihenkinen sihteeristö sekä valtion nuorisoneuvoston kanssa jaettu hallinnollinen avustaja. Vuonna 2024 liikuntatoimen määrärahoista oli varattu liikuntaneuvoston toimintaan 226 000 euroa liikuntatoimen määrärahoista.

Toimikaudella 2023–2027 liikuntaneuvostolla on kaksi jaostoa: tutkimus- ja arviointijaosto sekä ennakointi-, tulevaisuus- ja yhdenvertaisuusjaosto (kuvio 6).

Tutkimus- ja arviointijaoston (TA) tehtävänä on muun muassa valmistella ja koordinoida liikuntaneuvoston arviointitehtävää, valmistella liikuntaneuvoston lausuntoja liittyen liikuntatutkimukseen sekä edistää liikuntaa koskevan tutkimus ja arviointitiedon hyödyntämistä liikunnan ja liikkumisen politiikkatoimissa. Vuonna 2024 TA-jaosto toteutti muun muassa vuosittaiset liikuntatieteellisten tutkimus- ja tiedonvälitysyhteisöjen arvioinnit sekä valmisteli liikuntaneuvoston toteuttamia arviointeja ja toimi arviointien ohjausryhmänä.

Ennakointi-, tulevaisuus- ja yhdenvertaisuusjaoston (ETY) tehtävänä on muun muassa valmistella ja toteuttaa liikkumisen, liikunnan ja urheilun ennakointityö sekä valmistella liikuntaneuvostolle aloitteita ja esityksiä strategisesti merkittävässä ja laajakantoisissa liikuntapoliittisista kysymyksistä sekä liikunnan yhdenvertaisuus ja tasa-arvoasioista. Vuonna 2024 ETY-jaosto muun muassa suunnitteli toimikauden ennakointi- ja tulevaisuustyön toteutusta, kuuli asiantuntijoita sekä osallistui liikkumisen, liikunnan ja urheilun systeemikuvauksen toteuttamiseen yhteistyössä Suomalaisen tiedeakatemian kanssa.

Kuvio 6. Valtion liikuntaneuvoston rakenne.

Toimikaudella 2023–2027 VLN:n ydintavoitteita ovat:

- Liikkumiseen, liikuntaan ja urheiluun liittyvä valmistelu ja päätöksenteko pohjautuvat kattavaan ja luotettavaan tietoon, mikä lisää toiminnan vaikuttavuutta.
- Liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämisen poikkihallinnollisuus vahvistuu, mikä vahvistaa liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistämisen edellytyksiä.
- Liikkumisesta, liikunnasta ja urheilusta käydään aktiivista yhteiskunnallista keskustelua, mikä vahvistaa liikkumisen, liikunnan ja urheilun asemaa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuonna 2024 VLN antoi lakisääteiset lausuntonsa liikuntapaikkarakentamiseen, liikuntaa edistäville järjestöille ja liikuntatieteelliseen toimintaan myönnettävistä valtionavustuksista, valtiontalousarviosta vuodelle 2024 sekä julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028. Lisäksi VLN antoi seuraavat lausunnot ja kannanotot:

- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto Valtakunnallisesta nuorisotyön ja -politiikan ohjelmasta \(VANUPO\) 2024–2027](#)

- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028](#)
- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto tieliikenteen automaation edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia koskevasta arviomuistiosta](#)
- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto valtion talousarvioesityksestä 2025](#)
- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi](#)
- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi liikunnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta](#)
- [Valtion liikuntaneuvoston lausunto hallituksen esitysluonnoksesta perusopetuslain muuttamisesta](#)

Vuonna 2024 vastasi liikuntapoliittisiin tietotarpeisiin julkaisemalla seuraavat arvioinnit, selvitykset ja raportit liikuntaneuvoston julkaisusarjassa:

- [Visualisoinnit ministeriöistä liikkumisen, liikunnan ja urheilun edistäjinä](#)
- [Liikkuva varhaiskasvatus -toiminnan ulkoinen arviointi](#)
- [Soveltavan liikunnan tilanne kunnissa 2023 selvitys](#)
- [Paraurheilun organisoituminen ja tila Suomessa 2024 arviointi](#)

Valtion liikuntaneuvosto vahvisti liikkumisen, liikunnan ja urheilun asemaa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa käymällä aktiivista yhteiskunnallista keskustelua.

VLN järjesti vuonna 2024 seuraavat tilaisuudet:

- 14.6.2024 [Liikuttaako varhaiskasvatus? - Liikkuva varhaiskasvatus -arvioinnin julkistamistilaisuus](#)
- 21.8.2024 [Soveltava liikunta kunnissa ja hyvinvointialueilla – Missä mennään?](#)
- 12.9.2024 [Paraurheilun arvioinnin julkistamistilaisuus \(Yle Areena\)](#)
- 11.12.2024 [Move!-mittaustulosten 2024 julkistamistilaisuus](#)

Syksyllä 2024 toteutettiin fyysisen toimintakyvyn Move! -mittaukset viides- ja kahdeksaluokkalaisille oppilaille osana peruskoulujen liikunnanopetusta. VLN vastaa valtakunnallisen tiedonkeruun toteuttamisesta ja raportoinnista (järjestelmä-toteuttaja CSC -Tieteen tietotekniikan keskus). Valtakunnallisessa tiedonkeruussa raportoitiin noin 110 000 oppilaan mittaustulokset. Mittauksissa selvitettiin oppilaiden kestävyyttä, voimaa, nopeutta, liikkuvuutta, tasapainoa ja motorisia perustaitoja. Move! -mittausten tarkoituksena on kannustaa lapsia ja nuoria fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move! -mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi

koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa.

13 Suomi liikkeelle -ohjelma

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Tavoitteen toteutumiseksi käynnistettiin liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnollinen Suomi liikkeelle -ohjelma.

Suomi liikkeelle -ohjelman valmistelu alkoi syksyllä 2023 ja toimenpiteet käynnistyivät vuonna 2024. Ohjelman toteuttamiseen on hallituskaudelle 2024–2027 varattu vuosittain 20 miljoonaa euroa. Suomi liikkeelle -ohjelmaa toimeenpannaan poikkihallinnollisesti eri ministeriöiden hallinnonaloilla. Määräraha on budjetoitu valtion talousarviossa opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan, josta sitä toimeenpannaan eri ministeriöiden käyttöön. Kyseessä on ilmiölähtöinen budjetointi- ja toimeenpanotapa.

Suomi liikkeelle -ohjelman toimeenpanoa ohjaa ja seuraa Liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn ministerityöryhmä. Virkatasolla ohjelman toimenpiteitä valmistelee Liikuntapolitiikan koordinaatioelin (LIPOKO).

Suomi liikkeelle -ohjelman päämääränä on, että yhteiskunnan rakenteet luovat entistä paremmat edellytykset liikkumiselle. Toiseksi päämääränä on, että ihmisten ja yhteisöjen toiminnassa saadaan aikaan muutoksia siten, että he tekevät yhä useammin tietoisien tai tiedostamattoman valinnan liikkua – eli hyödyntää liikkumisen rakenteita. (kuvio 7.)

Hallitusohjelmassa Suomi liikkeelle -ohjelmalle on määritelty 16 toimenpidettä, jotka sisältävät 35 erillistä toimenpidettä. Ohjelman toimeenpanovaiheessa toimenpiteet on jaettu viiteen kokonaisuuteen: 1. liikunnalliset toimintakulttuurit, 2. liikuntaneuvonta, 3. liikkumisen olosuhteet, 4. liikuntaosaaminen ja 5. liikkumiseen kannustava verotus. Lisäksi toimenpiteitä tehdään viestintään liittyen.

Kuvio 7. Suomi liikkeelle -ohjelman päämäärät ja toimenpidekokonaisuudet.

Suomi liikkeelle -määrärahan kohdennuksista linjaa ministerityöryhmä. Vuonna 2024 määräraha kohdennettiin neljän ministeriön hallinnonaloilla toimeenpantaviin toimenpiteisiin. Määrärahaa kohdennettiin muun muassa Liikkuva koulu ja Liikkuva opiskelu (korkeakoulut) -toimintaan, liikuntaneuvonnan ja Move!-prosessin liikuntaneuvonnan vahvistamiseen, liikkumista lisääviin kokeiluihin- ja innovaatioihin, kuntien lähivirkistysalueiden kehittämiseen sekä liikunnan ja toimintakyvyn lisäämiseen osaksi kutsuntoja (taulukko 46). Kahdenkymmenen miljoonan euron määrärahasta vähintään 17,2 miljoonaa euroa myönnettiin valtionavustuksina eri toimijoille.

Taulukko 46. Suomi liikkeelle -määrärahan kohdennukset 2024. Lähteet: Liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn ministerityöryhmän linjaus määrärahoista 21.11.2023; SALAMA

Ministeriö	Määräraha
Opetus- ja kulttuuriministeriö	16 275 000
Liikkuvat-kokonaisuuden laajentaminen (Liikkuva koulu)	5 000 000
Liikkuvat-kokonaisuuden laajentaminen (Liikkuva opiskelu, korkeakoulut)	1 000 000
Liikuntaneuvonnan vahvistaminen	3 000 000
Move!-prosessin liikuntaneuvonta	2 000 000
Kokeilu- ja innovaatioavustukset	3 700 000
Ohjelman hallinnointi, yleinen toimeenpano, viestintä, selvitystyöt ja seuranta	1 575 000
Sosiaali- ja terveysministeriö	225 000
Liikunta ja ravitsemus hyvinvointialueilla ja yhdyspinnoilla	225 000
Ympäristöministeriö	2 500 000
Kuntien lähivirkistysalueiden kunnostaminen ja kehittäminen	2 500 000
Puolustusministeriö	1 000 000
Liikunnan ja toimintakyvyn lisääminen osaksi kutsuntojen sisältöä	1 000 000
Yhteensä	20 000 000

Suomi liikkeelle -ohjelmassa käynnistettiin vuonna 2024 myös viestinnälliset toimenpiteet. Viestinnälle asetettiin neljä tavoitetta: 1. Liikkumisen merkitys hyvinvoinnille on ymmärretty paremmin ja keinot sen lisäämiseksi on tiedossa, 2. Kansalaisille suunnattua Lisää vain liike -viestintää on toteutettu laajalla yhteistyöllä, 3. Suomi liikkeelle -ohjelma on saanut näkyvyyttä eri ministeriöiden toimesta, sekä 4. Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteet ja tulokset ovat tunnettuja.

Suomi liikkeelle -ohjelmalla on Lisää vain liike -viestintäkonsepti, jonka tavoitteena on havahduttaa ihmiset, yhteisöt ja organisaatiot arkiliikkumisen tärkeyteen ja sytyttää kipinä liikkumisen aloittamiseen. Verkkosivulta (suomiliikkeelle.fi) ja Instagramista (@suomiliikkeelle.fi) löytyy tietoa liikkumisesta ja sen hyödyistä sekä inspiraatiota liikkeelle lähtöön.

Ohjelman toimenpiteistä, valtionavustuksista, selvityksistä, työryhmistä sekä muun muassa viestintäkampanjasta kerrottiin sidosryhmille kuukausittaisessa Lisää vain liike -uutiskirjeessä sekä ohjelman LinkedIn-tilillä. Näissä viestintäkanavissa nostettiin esille myös sidosryhmien liikkumisen lisäämisen kampanjoita, Lisää vain liike -ideapankkiin linkitettyjä materiaaleja ja Suomi liikkeelle -ohjelman rahoittamia kokeilu- ja innovaatiohankkeita.

Suomi liikkeelle -ohjelmaa esiteltiin vuoden 2024 aikana yli 60 kansallisessa ja kansainvälisessä tilaisuudessa. Osassa tilaisuuksista kuulijoiden istumista myös tauotettiin Lisää vain liike -hetkellä, minkä jatkokäyttöön kuulijoita kannustettiin. Suomi liikkeelle -ohjelma järjesti yhteistyössä Porin kaupungin kanssa Suomi Areenaan torikeskustelun kesällä 2024. Lisäksi ministeri Bergqvist järjesti syksyllä 2024 Suomi liikkeelle -ohjelman pyöreän pöydän tilaisuuden liikunta-alan yrittäjille.

Eri ministeriöiden Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteiden viestinnän suunnitteluun ja toteutukseen perustettiin eri ministeriöiden viestijöistä koostuva ryhmä yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön koordinoiman Terveystieteiden ohjelman kanssa. Seitsemän ministeriötä osallistui marraskuussa 2024 Suomi liikkeelle -ohjelman koordinoimaan Porraspäivät-kilpailuun.

LÄHTEET

1 Valtion liikuntamäärärahat

Liikuntalaki 10.04.2015/390. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan rahoitus.

Saatavilla: [Rahoitus - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#).

Suomen Olympiakomitea. Olympiakomitean lausunto uuden rahapelijärjestelmän lainsäädännöstä. Saatavilla:

[Lausunto uuden rahapelijärjestelmän lainsäädännöstä | Olympiakomitea](#).

Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Julkisten menojen hintaindeksi.

Kuntatalous tehtävälueittain. Opetus- ja kulttuuritoimi. Saatavilla:

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__jmhi/.

Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Julkisten menojen hintaindeksi.

Valtiontalous hallinnonaloittain. Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla:

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__jmhi/.

Tilastokeskus. Hinnat ja kustannukset. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla:

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__jmhi/.

Tilastokeskus. Julkisten menojen hintaindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/jmhi>.

Tilastokeskus. Rakennuskustannusindeksi. Saatavilla: <http://www.stat.fi/til/rki/>.

Valtiokonttori. Tutkihallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous. Saatavilla:

<https://www.tutkihallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.

Valtiokonttori. Valtion talousarvion tilijaottelu vuodelle 2023.

Opetusministeriön hallinnonala. Saatavilla: <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/julkishallinnon-palvelut/maaraykset-ja-ohjeet/>.

Valtioneuvosto. Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uusi rahoitusmalli. Saatavilla: https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/104236898/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uus+rahoitusmalli_FINAL.pdf/a623bb09-b3a3-4230-308f-500b88f34862/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uu.

https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/104236898/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uus+rahoitusmalli_FINAL.pdf/a623bb09-b3a3-4230-308f-500b88f34862/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uu.

Valtioneuvoston kanslia. Hallituksen vuosikertomukset 2020–2024.

Tilinpäätöslaskelmat. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:4; 2021:33; 2022:25; 2023:38, 2024:13 & 2025:42.

Valtion Liikuntaneuvosto. Valtion Liikuntaneuvoston lausunto talousarvioesityksestä 2024. Saatavilla: [Paivitetty-Valmis-VLN-lausunto-talousarvioesityksesta-2024.pdf](#).

Valtiovarainministeriö. Valtion talousarvioesitykset. Saatavilla:

<https://budjetti.vm.fi/index.jsp>.

2 Kuntien liikuntatoiminta

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

LIPAS. Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki. Saatavilla: <https://lipas.fi/etusivu>.

Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus – yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2024. Oppaat ja käsikirjat 2024:2.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Tilastokeskus. Luokitukset. Tilastollinen kuntaryhmitys 2024. Saatavilla:

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11ra.px/table/tableViewLayout1/?loadedQueryId=bdc9e54d-6896-441d-a176-7bb52a579963&timeType=item.

Tilastokeskus. Väestö. Väestörakenne. Saatavilla: <https://stat.fi/tilasto/vaerak>.

Valtiokonttori. Tutkiahallintoa.fi -palvelu. Kuntien talous. Saatavilla:

<https://www.tutkiahallintoa.fi/kunnat/talous/>.

Valtiokonttori. Tutkiahallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous. Saatavilla:

<https://www.tutkiahallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.

3 Liikuntapaikkarakentaminen

Aluehallintovirastojen myöntämät avustukset. Avustusvisualisointi.

Liikuntapaikkarakentaminen. Saatavilla: <https://aviavustukset.fi/>.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705.

LIPAS. Suomalaisten liikuntapaikkojen tietopankki. Saatavilla: <https://lipas.fi/etusivu>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeet.

Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikunnan-koulutuskeskusten-perustamishankkeet>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja.

Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:19.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palveleva tutkimus- ja kehitystyö. Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikuntapaikkojen-rakentamista-yllapitoa-tai-kayttoa-palveleva-tutkimus-ja-kehitystyo>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Valtiokonttori. Tutkiahallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous. Saatavilla:

<https://www.tutkiahallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.

4 Liikunnan koulutuskeskukset

Asetus vapaasta sivistystyöstä 1998/805.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017/531.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 2009/1705.

Laki vapaasta sivistystyöstä 1998/632.

- Opetushallitus. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit.
 Saatavilla: <https://vos.oph.fi/rap/>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Erityisavustukset liikunnan koulutuskeskusten laatu-, kehittämis- ja opintoseteli-hankkeisiin. Saatavilla:
<https://okm.fi/-/urheiluopistojen-harkinnanvaraiset-valtionavustukset>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtionavustukset liikunnan koulutuskeskusten perustamishankkeisiin. Saatavilla:
<https://okm.fi/-/liikunnan-koulutuskeskusten-perustamishankkeet>.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Valtionavustuslaki 2001/688.
- Valtiovarainministeriö. Valtion talousarvioesitykset. Saatavilla: <http://budjetti.vm.fi>.

5 Liikunnan kansalaistoiminta

- Aarresola, O & Itkonen, H & Salmikangas A-K & Mäkinen, J. (2018). Liikunnan ja urheilun vapaaehtoistyö, osallistuminen ja jäsenyys. Teoksesta: Aikuisväestön liikunnan harrastaminen, vapaaehtoistyö ja osallistuminen 2018. toim. Mäkinen, J. Kihun julkaisusarja. Saatavilla: https://kihuenergia.kihu.fi/tuotostiedostot/julkisen/2019_jar_aikuisvest_sel71_85829.pdf.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntaa edistävät järjestöt. Saatavilla:
<https://okm.fi/liikuntajarjestot>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnallisen elämäntavan valtakunnalliset kehittämisavustukset. Saatavilla: [Liikunnallisen elämäntavan valtakunnalliset kehittämisavustukset - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#).
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Seuratoiminnan kehittämistuki (seuratuki).
 Saatavilla: <https://okm.fi/-/seuratoiminnan-kehittamistuki-seuratuki>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustus.
 Saatavilla: [Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustus - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#).
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsitelyjärjestelmä.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH 2015. <http://www.terveytemme.fi/ath/>.

6 Liikunta-alan tiedolla johtaminen

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnan tiedolla johtamisen suunta-asiakirja 2020–2024. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:24.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntapaikkojen rakentamista, ylläpitoa tai käyttöä palveleva tutkimus- ja kehitystyö. Myönnöt 2024. Saatavilla:

<https://okm.fi/-/liikuntapaikkojen-rakentamista-yllapitoa-tai-kayttoa-palveleva-tutkimus-ja-kehitystyö>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntatutkimuksen vaikuttavuutta

edistetään uudella akatemiaohjelmalla. Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikuntatutkimuksen-vaikuttavuutta-edistetaan-uuuella-akatemiaohjelmalla>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Suomen Akatemia. Liikuntatutkimus – ACTIVE. Saatavilla: [Liikuntatutkimus - ACTIVE - Suomen Akatemia](#).

7 Liikunta-alan kansainvälinen toiminta

Council of Europe Convention on an Integrated Safety, Security and Service Approach at Football Matches and Other Sports Events.

CETS No.218.

Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions.

CETS No.215.

Dopingin vastainen yleissopimus (SopS 23/1990).

Eurooppalainen yleissopimus katsojien väkivallasta ja epäsopivasta käyttäytymisestä urheilutilaisuuksissa ja erityisesti jalkapallo-otteluissa (SopS 9/1987).

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Tieteellisten seurain valtuuskunta. Liikunta-alan kansainväliset konferenssit ja kokoukset. Myönnetyt avustukset 2023. Saatavilla: <https://www.tsv.fi/fi/avustukset/liikunta-alan-kansainvaliset-konferenssit-ja-kokoukset/my%C3%B6nnetyt-avustukset>.

8 Huippu-urheilu

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen verkkosivut. <https://kihu.fi/>.

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Suomen Olympiakomitean verkkosivut. <https://www.olympiakomitea.fi/>.

Suomen Paralympiakomitean verkkosivut. <https://www.paralympia.fi/>.

9 Liikunnan ja urheilun eettinen toiminta

Dopinglinkki – Tutkittua tietoa ja terveysneuvontaa kuntodopingista.

Saatavilla: www.dopinglinkki.fi.

- Hurskainen, K., Lemettilä, M., & Nyberg N. (2024). Kuntodopingin käyttäjän kohtaaminen apteekissa – kyselytutkimus farmasian ammattilaisille. *Dosis*, 40(4):332–54. Saatavilla: https://dosis.fi/wp-content/uploads/2024/12/332_Dosis_424_Hurskainen.pdf.
- Karjalainen, K., Hakkarainen, P., & Salasuo, M. (2023). Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Tilastoraportti 15/2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041236168>.
- Koskelo, J., & Rautanen, M. (2023). Dopingaineiden käyttö. Vankien terveys ja hyvinvointi 2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Raportti 007/2023, 135–138. Helsinki 2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-148-1>.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Suomen tullit. (2024). Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2024. Dopingrikokset. ISSN 2489-6268. Saatavilla: <https://tulli.fi/documents/162752825/198275545/Tullin%20Valvonnan%20vuosijulkaisu%202024.pdf/d0fcfe9a-2f29-4149-cde5-17c9dbda8fdf/Tullin%20Valvonnan%20vuosijulkaisu%202024.pdf?t=1743078024072>.
- Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry. Dopingtestitilastot. Saatavilla: <https://suek.fi/antidopingtoiminta/dopingvalvonta/dopingtestitilastot/>.
- Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisten_huumeiden_k%C3%A4ytt%C3%B6_ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

10 Liikunnallinen elämäntapa

- Aluehallintovirastojen myöntämät avustukset. Avustusvisualisointi. Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset. Saatavilla: <https://aviavustukset.fi/>.
- Ikiliikkuja -ohjelman verkkosivut. <https://www.ikainstituutti.fi/ikiliikkuja/>.
- Liikkuva aikuinen -ohjelman verkkosivut. <https://liikkuva aikuinen.fi/>.
- Liikkuva koulu -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvakoulu.fi/liikkuvakoulu>.
- Liikkuva opiskelu -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvaopiskelu.fi/fi>.
- Liikkuva perhe -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvaperhe.fi/>.
- Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman verkkosivut. <https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/fi>.
- Liikuntapolitiikan koordinaatioelin (LIPOKO) 2023–2027.
Saatavilla: <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM036:00/2024>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustukset. Saatavilla: <https://okm.fi/-/liikunnallisen-elamantavan-valtakunnalliset-kehittamisavustukset>.

- Peltonen, Milla, Petri Uusikylä, Harri Jalonen, Anne Kaarnasaari, Riikka-Leena Leskelä & Markus Öhman (2018). Kunnossa kaiken ikää -ohjelman arviointi. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2018:5.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Valtiokonttori. Tutkihallintoa.fi -palvelu. Valtiontalous.
Saataavilla: <https://www.tutkihallintoa.fi/valtio/taloustiedot/>.
- WHO & European Commission. Health-enhancing physical activity in the European Union, 2024. Saataavilla: [Health-enhancing physical activity in the European Union – Report and country factsheets 2024 | Sport](#).

11 Liikunnan yhdenvertaisuus

- Aluehallintovirastojen myöntämät avustukset. Avustusvisualisointi. Liikunnallisen elämäntavan kehittämisavustukset. Saataavilla: <https://aviavustukset.fi/>.
- Kokko, S., Hämylä, R., & Martin, L. (toim.) (2021): Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2020. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2021:1.
- Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.
- Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry. Vastuullisuusohjelma 2025–2028.
Saataavilla: [vastuullisuusohjelma_liiku_2025-2028_lopul.pdf](#).
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustus.
Saataavilla: <https://okm.fi/-/liikuntaa-edistavien-jarjestojen-yleisavustus>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Liikuntaa edistävälle järjestöille yli 40 miljoonaa – liikuntasektori edelläkävijä vastuullisasioissa. <https://stm.fi/web/okm/-/liikuntaa-edistaville-jarjestoille-yli-40-miljoonaa-liikuntasektori-edellakavija-vas-tuullisasioissa>.
- Opiskelijoiden Liikuntaliitto. OLL:n yhdenvertaisuussuunnitelma 2022–2027.
Saataavilla: [Yhdenvertaisuussuunnitelma - Opiskelijoiden Liikuntaliitto](#).
- Prinkey, V & Roitto, R. (toim.) (2023) Liikuttaako 2023? Toimintarajoitteisille henkilöille suunnatun Liikkujakyselyn ja Seura- ja yhdistyskyselyn raportti. Liikuntatieteellinen seura.
- Pyykkönen, T & Rikala, S. (2018). Valtio soveltavan liikunnan ja vammaisurheilun edistäjänä. Valtion liikuntaneuvoston julkaisu 2018:2.
- SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.
- Soveltavan liikunnan ja paraurheilun sanasto, 2023. Sanastokeskus ja Liikuntatieteellinen seura. Saataavilla: [Soveltavan liikunnan ja paraurheilun sanasto](#).
- Suomen Olympiakomitea. Urheillaan ihmisiksi – vastuullisuus Olympiakomiteassa.
Saataavilla: [Vastuullisuus: Olympiakomitean vastuullisuusohjelma](#).
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Suomen Voimisteluliitto. Vastuullinen voimistelu – voimisteluliiton vastuullisuusohjelma. Saatavilla: [Vastuullinen voimistelu](#).

Valtion liikuntaneuvosto. (2015). Vammaisurheilu ja erityisliikunta lajiliitoista.

Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:1.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325.

12 Valtion liikuntaneuvosto

Valtion liikuntaneuvosto, kannanotot ja lausunnot.

Saatavilla: [Lausunnot ja julkaisut – Valtion liikuntaneuvosto](#).

Valtion liikuntaneuvoston verkkosivut. Saatavilla:

[Valtion liikuntaneuvosto - Statens idrottsråd](#).

13 Suomi liikkeelle -ohjelma

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Suomi liikkeelle -ohjelma.

Saatavilla: [Suomi liikkeelle - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#).

SALAMA. Opetus- ja kulttuuriministeriön harkinnanvaraisten valtionavustusten asiankäsittelyjärjestelmä.

Suomi liikkeelle. Lisää vain liike. Saatavilla: [Suomiliikkeelle.fi | Lisää liikettä arkeen](#).

Liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn ministerityöryhmän linjaus määrärahoista 21.11.2023.

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-415-191-7PDF